

k o n v e r z i a

10 - 24
2023

SEPTEMBER

HUDBA, KTORÁ ROZPRÁVA PRÍBEHY
HUDBA AKO DOBRODRUŽSTVO
HUDBA, KTORÁ SPÁJA

Nad podujatím prevzala záštitu
prezidentka Slovenskej republiky
pani ZUZANA ČAPUTOVÁ

Festival sa koná aj pod záštitou
primátora hlavného mesta SR Bratislavy,
MATÚŠA VALLA

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

Podporené Islandom, Lichtenštajnskom a Nórskom prostredníctvom
Grantov EHP. Spolufinancované zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky.
www.eeagrants.sk Spoločným úsilím k inkluzívnej Európe

GENERÁLNY PARTNER

u. fond
na podporu
umenia

festival z verejných zdrojov
podporil
Fond na podporu umenia

HLAVNÍ PARTNERI

NADÁCIA
Slovenskej sporiteľne

BRATISLAVA

BRATISLAVSKÝ KRAJ

PARTNERI

BRIS

NOVÁ
SYNAGÓGA ŽILINA

FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Komenského
v Bratislave

Slovenská
národná
galéria

PRIESTOR
SÚČASNEJ
KULTÚRY

Kingdom of the Netherlands

GMB

emil

otto!

BARZUZ
ČERSTVÁ KÁVA

AUTOPOLIS

ARTE
VINI

LUN
TER

HORALKY

Herberts
SIRUPY

Atelier Papaven

hlavný usporiadateľ a producent / main organizer and producer

konvergenzie – spoločnosť pre komorné umenie / convergence – society for chamber arts

PREHĽAD PROGRAMU FESTIVALU

NEDEĽA 10/9/2023 / 18:30 / klarisky

SUNDAY / klarisky concert Hall

MALIČKÁ SLZIČKA

Dr. Agata SCHINDLER^{SK/DE} PREDNÁŠKA

D. RUMLER HUSLE / J. LUPTÁK VIOLONČELO / H. SMITH^{USA/NO} KLAVÍR

NEDEĽA 10/9/2023 / 20:30 / klarisky

SUNDAY / klarisky concert Hall

MOJŠE BAND: PIESNE Z LÁGRU

M. PAĽKO CIMBAL, SPEV, DYCHOVÉ NÁSTROJE / F. KUBIŠ AKORDEÓN, SPEV, BICIE / J. STRAČINA KONTRABAS, SPEV

UTOROK 12/9/2023 / 19:00 / Nová synagóga Žilina

TUESDAY / New Synagogue Žilina

NEZABUDNÚŤ

MARILEE ECKERT & MARTHA SMITH: VOICES OF THE HOLOCAUST

HILARIS CHAMBER ORCHESTRA / A. VIZVÁRY UM. VEDÚCI

E. ŠUŠKOVÁ SOPRÁN / M. ŠIMKO TENOR / H. SMITH^{USA/NO} KLAVÍR / M. SMITH^{US/NO} SCENÁR, SPRIEVODNÉ SLOVO

D. RUMLER ARANŽMÁNY

PRESSBURGER KLEZMER BAND: KORENE

STREDA 13/9/2023 / 19:00 / Moyzesova sieň Bratislava

WEDNESDAY / Moyzes Hall Bratislava

NEZABUDNÚŤ

M. ECKERT & M. SMITH: VOICES OF THE HOLOCAUST

HILARIS CHAMBER ORCHESTRA / A. VIZVÁRY UM. VEDÚCI

E. ŠUŠKOVÁ SOPRÁN / M. ŠIMKO TENOR / H. SMITH^{USA/NO} KLAVÍR / D. RUMLER ARANŽMÁNY / E. MATEJKOVÁ / M. SLOVÁK SLOVO

DEVĚT BRAN

CHASSIDIC SONGS / B. MYERS KLAVÍR, SPEV / M. VALENT HUSLE, VIOLA / B. LENKO AKORDEÓN

J. LUPTÁK VIOLONČELO / B. TURZONOVÁ / F. KOVÁR SLOVO

SOBOTA 16/9/2023 / 20:00 / A4 – priestor súčasnej kultúry

SATURDAY / A4 – space for contemporary culture

A SENSE OF DESTINY: DAVID KOLLAR & ARVE HENRIKSEN ŠKVÍRY & SPOJE

A SENSE OF DESTINY

A. HENRIKSEN^{NO} TRÚBKA / D. KOLLAR^{SK} GITARA

ŠKVÍRY & SPOJE: HOTEL SPOJÁR

M. MATEJKA GITARA / P. VRBA DYCHOVÉ NÁSTROJE, ELEKTRONIKA / J. KRUPA BICIE / D. KOCIÁN VIBRAFÓN

NEDEĽA 17/9/2023 / 20:00 / Františkánsky kostol

SUNDAY / Franciscan Church

RÍMUR / TRIO MEDIÆVAL & ARVE HENRIKSEN

TRIO MEDIÆVAL / A. M. FRIMAN^{SE} SPEV, HARDANGERSKÉ HUSLE / L. A. FUGLSETH^{NO} SPEV / J. L. HUSAN^{NO} SPEV

A. HENRIKSEN^{NO} TRÚBKA, ELEKTRONIKA

UTOROK 19/9/2023 / 19:00 / slovenská národná galéria, Átrium

TUESDAY / Slovak National Gallery, Atrium

BUILDING BRIDGES 2 & NILS ØKLAND BAND

N. ØKLAND^{NO} HARDANGERSKÉ HUSLE

J. LUPTÁK VIOLONČELO / B. LENKO AKORDEÓN / B. DUGOVIČ KLARINET / R. RAGAN KONTRABAS

Ā. VALLAND NORDLI^{NO} / G. KOVÁČIKOVÁ SPEV

NILS ØKLAND BAND^{NO}

PIATOK 22/9/2023 / 12:30 / GMB, nádvorie Mirbachovho paláca/EMIL

FRIDAY / Bratislava city Gallery courtyard/café EMIL

HUDBA MNOHÝCH CHUTÍ KONCERT S OBEDOM

J. KRUŽLIAK HUSLE / Ľ. GAŠPAR CIMBAL

PIATOK 22/9/2023 / 18:00 / 19:00 / klarisky

FRIDAY / Klarisky Concert Hall

MODLITBY A SNY

PREDKONCERTNÉ ROZHOVORY / 18:00

GOLIJOV / MILHAUD / 19:00

B. DUGOVIČ KLARINET / E. MARTÍNEZ CABALLER^{ES} HOBOJ / P. BIELY^{SK/ES} / D. RUMLER HUSLE

M. RUMAN VIOLA / J. LUPTÁK VIOLONČELO / R. UHLÍKOVÁ KONTRABAS

SOBOTA 23/9/2023 / 16:00 / 18:00 / 20:00 / Primaciálny palác

SATURDAY / Primatial palace

BRATISLAVSKÁ NOC KOMORNEJ HUDBY

#POSÚVAMEHUDBUĎDALEJ / 16:00

BENEŠ / SOLLIMA / LIGETI / 18:00

BRITTEN / BRIDGE / 20:00

N. SKUTA / Z. BIŠČÁKOVÁ KLAVÍR / E. MARTÍNEZ CABALLER^{ES} HOBOJ / B. DUGOVIČ / A. BLAHO KLARINET /

A. IOANNOU^{GR} LESNÝ ROH / P. BIELY^{SK/ES} / Ā. BANDA^{HU} / J. TOMKA / J. KRUŽLIAK HUSLE / M. RUMAN VIOLA

P. ANDRIOTTI^{IT} / J. LUPTÁK VIOLONČELO / SPECTRUM QUARTETT a ďalší

NEDELA 24/9/2023 / 11:00 / Primaciálny palác

SUNDAY / Primatial palace

JOBUSOVKY KOMORNE KOMORNÉ DETSKÝ KONCERT

B. JOBUS SLOVO, SPEV / E. ŠUŠKOVÁ SOPRÁN / S. SOLOVIC ARANŽMÁNY, VIOLA / ADAMCOVSKÝ OBÝVAČKOVÝ KVARTET

NEDELA 24/9/2023 / 19:00 / Moyzesova sieň

SUNDAY / moyzes Hall

ISABELLE VAN KEULEN & RONALD BRAUTIGAM & JOZEF LUPTÁK

POULENC / FRANCK / BEETHOVEN ZÁVEREČNÝ KONCERT

I. van KEULEN^{NL} HUSLE / R. BRAUTIGAM^{NL} KLAVÍR / J. LUPTÁK VIOLONČELO

Prišli časy, kedy by sa nikto z nás nemal uzavrieť do svojej pohodlnej ulity, ale práve naopak. Vyjsť von, reagovať, hovoriť, konať, tvoriť, hrať, písať, malovať, vyrábať, diskutovať, stretávať sa, voliť... A to všetko v prospech slobody, slušnosti a krásy. V pravde a láske. Úprimne? Už sa nám veľmi nechce, však toľkokrát sme sa ozvali a aký to malo zmysel? Som jeden z tých, ktorí sa stále hlásia k ideálom Novembra '89. Možno naivne, ale stále tvrdošijne a úprimne verím, že „pravda a láska zvíťazia nad ľžou a nenávisťou“. Niekedy je moja viera krehká ako steblo suchej trávy. Ale stále je. Aj preto si myslím, že má zmysel tvoriť a prinášať hudbu a umenie, ktoré má vo svojej podstate myšlienku slobody a túžbu spájať, dotýkať sa zvukom a emóciou, láskavými tónmi a slovami a prepájať aj to, čo je rozdelené, či liečiť zlomené duše a srdcia. V našom verejnom priestore sa mohutne rozmohol nešvár klamstva, arogancie, neslušnosti, zloby, nespokojnosti či nevďačnosti. A ľudia sa ho snažia zakryť čímkolvek – od zábavy až po komfort. Žiadne otázky, žiadne vyrušenia, žiadne hľadanie. Chceme istoty a chlieb. A zábavu. Teraz a hneď. Je jedno, za akú cenu. Aj za cenu straty hodnôt a slobody. Bez empatie zabúdame na tých, ktorí potrebujú našu podporu – na tých slabších od nás, ktorí sú v spoločnosti za vinníkov našich neúspechov. Či sú to Židia, Rómovia, Ukrajinci, LGBTI komunita či akýkoľvek „inostranci“. Nie, nikto nie je vinný za moje nešťastie. Iba ja sám, my sami sme zodpovední za to, ako vyzerá naša spoločnosť, ako vyzerá naše vzdelávanie, zdravotníctvo či kultúra en bloc. Tridsaťtri rokov po Nežnej revolúcii sme sa síce posunuli výrazne ďalej a rozdiel je citelný. Časť spoločnosti však kuviká po návrate k totalite: nech to za mňa vyrieši niekto iný. A práve v takýchto historických momentoch, keď sme rozhádaní po kovide, vojne na Ukrajine či rozpade vlády, zdražovaní a inflácii, sa môžu diať veci ako kedysi: 70000 Židov poslaných do koncentračných táborov počas 2. svetovej vojny, tisícky nespravodlivo odsúdených počas rokov komunizmu. Ja nechcem totalitu ani neslobodu, ani nespravodlivosť a nerovnaký meter pre niektorých v našej spoločnosti. Bojujem za to programom a hudbou, ktorú vám prinášame – hudbou z lágrov, príbehmi preživších, hudbou, ktorá sa dotýka najhlbších miest našich duší a srdc. Zažívame časy nedôvery a rozdeľovania ľudí v našej spoločnosti, dokonca i v bublinách, v ktorých žijeme, ale naša odpoveď je „Building Bridges!“ – stavajme mosty, od jedného k druhému. Budujme dôveru!

Čo je vlastne nádejou dnešných dní? Je to sila peňazí? Majetku? Silnejšieho kriku a reklamy? Moci a autority v spoločnosti? Tisíckrát vyslovenej ľži, ktorá sa stáva pravdou? Alebo je to „moc bezmocných“ – tých, ktorí prinášajú takú „zbytočnú“ vec, akou je umenie a hudba? Hudbu, ktorú vám už 24. rok prinášame, pozná čoraz menej ľudí, pretože nie je v centre pozornosti. Treba ju hľadať a stáva sa výnimočnou. Tichšou ako kedykoľvek predtým. No aj táto „tichá“ hudba vie niekedy kričať po slobode, nádeji, láske a kráse. Prajem vám i sebe, aby večery a dni, ktoré spolu strávime, boli potravou, ktorá nás duchovne zasýti na dlho, liekom a úľavou, ktorá nás poteší a pomôže uzdraviť. Nezabúdajme na to, čo sa u nás v histórii stalo s našimi priateľmi a bratmi židovskej či rómskej národnosti, pripomínajme si to a pozerajme s nádejou do budúcnosti, s vierou, že postaviť sa na stranu Pravdy a Slobody stojí za to, aj keď to nie je pohodlné a je nutné vyjsť kvôli tomu zo svojej komfortnej zóny. Bez toho Slobodu a Krásu u nás nezachránime.

Jozef LUPTÁK

NEDEĽA 10/9/2023 / 18:30 / klarisky
SUNDAY / klarisky concert Hall

MALIČKÁ SLZIČKA

A TINY TEARDROP

Dr. Agata SCHINDLER^{SK/DE}

Daniel RUMLER husle/violin

Jozef LUPTÁK violončelo/cello

Haakon SMITH^{USA/NO} klavír/piano

Prednáška slovenskej muzikologičky, autorky knihy Maličká slzička o umlčanej hudbe zo Slovenska, z Česka, Viedne a z iných európskych miest.

Lecture by Slovak musicologist, author of the book Maličká slzička (A Tiny Teardrop) about music from Slovakia, the Czech Republic, Vienna and other European cities, which was silenced by nazism.

TRVANIE / DURATION 90 MIN.

NEDEĽA 10/9/2023 / 20:30 / klarisky
SUNDAY / klarisky concert Hall

MOJŠE BAND: PIESNE Z LÁGRU

SONGS FROM AUSCHWITZ-BIRKENAU

Michal PAĽKO cimbál, spev, dychové nástroje/cymbalom, vocals, woodwinds

František KUBIŠ akordeón, spev, bicie/accordion, vocals, percussion

Jakub STRAČINA kontrabas, spev/double bass, vocals

Piesne z originálnych rukopisov väzňov tábora Auschwitz-Birkenau
i tradičné jidiš piesne v aranžmánoch Michala Paľka

Songs from original manuscripts of Auschwitz-Birkenau prisoners
and traditional Yiddish songs arranged by Michal Paľko.

TRVANIE / DURATION 70 MIN.

El male rachamim (B-že, milosrdný buď)

text: trad./hudba: Z. Lenský

Tradičná liturgická modlitba za zosnulých, verzia za obeť koncentračných táborov. Nápev modlitby je rekonštruovaný podľa spevu pána Zoltána Lenského, preživšieho holokaust, niekdajšieho člena Židovskej náboženskej obce Bratislava

Pane, plný súcitu, ktorý sídliš na výšinách,
udeľ dobrý odpočinok na krídlach Schiny,
výstupoch svätého a čistého,
ktoré žiaria ako hviezdne nebo
pre našich šesť miliónov sestier a bratov
ktorí prišli o život v šoa:
ktorí boli bití a zabití,
udusení a pochovaní zaživa,
upálení a mučení –
mladí a starší,
ženy a muži,
vodcovia a hlupáci,
veriaci v Tóre
spolu s rebelmi a snílkami.
Milostivý a v živote,
a neodlúčený od tejto lásky ani po smrti.

Die schönsten Zeit dem Leben (Najkrajší čas života)

hudba: F. Gröthe

Foxtrot zo zbierky rukopisov Múzea holokaustu v Osvienčime. Vďaka výskumu prof. Patricie Hall z Univerzity v Michigane vieme, že manuskripty pochádzajú od trojice poľských politických väzňov, ktorí tu boli väznení v roku 1943. Prvým bol väzeň č. 5665, neskôr sa zistilo, že išlo o Arthura Gargula, druhým väzeň č. 5131, ktorým bol Maximilián Pilat, absolvent konzervatória, po vojne člen Filharmónie v Bydhošti. Identitu tretieho väzňa sa nepodarilo zistiť. Skladba bola zrejme repertoárom tanečnej kapely, ktorá hrávala na dvore administratívnej budovy koncentračného tábora. Z výpovedí väzňov vieme, že každú nedeľu poobede sa tu odohrávali tanečné 2- až 3-hodinové popoludnia, na ktorých hrala väzenská tanečná kapela. Na podujatiach sa zúčastňovali dozorcovia SS i s rodinnými príslušníkmi.

Aušvicate hi kher báro (V Osvienčime, veľký dom stojí)

rómska pieseň Ruženy Danielovej o koncentračnom tábore v Osvienčime

V Aušvice, tam veľký dom stojí
a v tom dome môj muž je väznený.
Sedí, sedí vo väzení,
spomína na mňa, na potešenie.
Vietor ide z ruskej strany,
muž môj už opúšťa ma,
opúšťa, samotnú necháva,
ani len dovidenia nepovie na rozlúčku.

Ach, ty malý vtáčku,
zanes list, zanes,
zanes mojej žene,
že som väzňom v Aušvice.

Im Kampf (V boji)

text a hudba: D. Edelstadt, arr. F. Kubiš

Sme nenávidení a vyhánaní,
sme sužovaní a prenasledovaní,
a to všetko preto, že milujeme,
chudobní, chradnúci ľudia.

Budeme zastrelení, obesení,
sme okrádaní o naše životy a práva,
pretože niečo žiadame:
Slobodu pre chudobných sluhov!

Pieśni z piekła dna (Piesne z pekelného dna, výber zo zbierky Aleksandra Kulisiewicza)

texty: ľudové, arr. M. Paľko

1. **Chorál z piekła dna** (Chorál z pekelného dna)
2. **Die jüdische Tödestag** (Deň židovskej smrti)
3. **Zimno Panie, zimno** (Je zima, Pane, je zima)
4. **Stojí nôcka**
5. **Dziesięć milionów** (Desať miliónov)
6. **Moja brama** (Moja brána)
7. **Bergen-Belsen moje** (Baňa Bergen-Belsen)
8. **Koncentrak wredny pies** (Koncentrák je škaredý pes)
9. **Heil, Sachsenhausen!**

Maykomashmalon (Kvapka slzy)

text: ľudový, arr. M. Paľko

RUŽE PRE EDITH

Počas môjho pobytu v Jeruzaleme boli dni na všetko to, čo som chcela spoznať a vidieť, krátke. Strávila som ich v slnkom zaliatom byte klaviristky Edith Kraus a na spoločných prechádzkach v blízkej botanickej záhrade. Téma našich nemecko-českých rozhovorov sa točila bez prestávky okolo môjho bádateľského objektu, skladateľa a etnomuzikológa Waltera Kaufmanna, ktorý prežil nacizmus v exile v Bombaji. S ním viazalo Edith priateľstvo od detstva. Pomohla mi dostať sa ďalej v mojom pátraní po živote a osudoch jej priateľa Vaška, ako Kaufmanna doma volali. V Edith Kraus som našla vzácnu priateľku, ktorá si získala moju bezhraničnú náklonnosť. Spolu sme sa neskôr prešli po stopách jej života v Karlových Varoch, Prahe i Terezíne. Edith mala 32 rokov, keď sa z koncentračného tábora známeho pod názvom geto Terezín, kde odohrala približne 300 koncertov, vrátila po troch rokoch internovania v roku 1945 do Prahy. O štyri roky neskôr emigrovala do Izraela. Odkedy ovdovela a už nepôsobila ako profesorka klavíra na Univerzite v Tel Avive, presťahovala sa do Jeruzalema. Od dcéry Chavy a jej vnúčať ju delili iba dve poschodia. Zopár hodín denne sa o Edith starala Nataša. Varila, prala, spolu s Edith chodila nakupovať. Edith bola pre Natašu zasa radkyňou počas príprav Natašiniých príležitostných koncertov. Edith mi povedala, že Nataša je vynikajúcou klaviristkou, tak isto ako jej manžel Sergej. Obaja prišli len pred tromi rokmi do Jeruzalema z Charkova. Nataša chodila k Edith každé ráno mestským autobusom z druhého konca mesta. Zo svojej izby som pozorovala, ako tichučko vkĺzla do bytu, zvírala sa s jazvečíkom Vaškom a šla ho vyvenčiť. Keď sme my vstávali, vábila nás do kuchyne už vôňa raňajok. Ranná kávička bola zároveň kultúrnym podujatím, sprevádzali nás pri nej koncerty z rozhlasu. Každý deň sa začínal srdečne a mierumilovne. Tak, ako si to zaslúži každý človek ako minimálne odškodnenie za to, že stál na zozname transportu do Auschwitzu. Edith na tomto zozname v roku 1942 stála! Pri raňajkách sme hovorili o tom, kam pôjdeme, čo budeme robiť. Ale z mnohých plánov bolo málo realizovaných, víťazom sa obvyčajne stalo rozprávanie o tom, ako to bolo všetko kedysi dávno tam doma – to dobré, i to nedobré. V poslednú noc sme šli neskoro spať, dlho sme sedeli pri becherovke a rozprávali o „indickom“ klavírnom koncerte, ktorý Walter Kaufmann poslal Edith z Indie do Prahy. Edith ho premiérovala z rukopisu v roku 1937 v nemeckom vysielaní Pražského rozhlasu. Počas zaspávania som sa tešila na ďalší deň. Edith zorganizovala kvôli mne výlet. Sergej povezie Edith, Natašu a mňa autom do Starého mesta. Tešila som sa na svedkov tisícročných dejín, na bránu Jaffa, na Múr nárekov, na Olejový vrch, na všetko to, čo som poznala iba z kníh. Zaspávala som vo veľkom očakávaní. Nadránom som musela vstať a zatvoriť okno. Prebúdzajúce sa mesto vyrušovali nepríjemné zvuky. Mala som dojem, že priamo na dome je nainštalované niečo podobné sirénam. To neustále zavýjanie ma zobudilo definitívne. Na moje veľké prekvapenie sedeli Edith a Nataša už pred televízorom v obývačke, aj Sergej tam už bol. Spočiatku si ma vôbec nevšimli. Ale ja som okamžite zistila, že toto ráno bolo iné ako tie doterajšie. Z obrazovky sa rinuli krv a slzy, v izbe dominovalo neskutočné napätie. Nevedela som prečo. Všetci rozprávali hebrejsky, aj správy v televízii bežali v hebrejčine, v reči, ktorá mi bola cudzia. Na môj pozdrav som ako odpoveď dostala informáciu, že dnes do Starého mesta nepôjdeme. Pýtať sa na dôvod nebolo akosi na mieste. Sledovali sme ďalej tie strašné, ako som medzičasom zistila, živé zábery. Mŕtvi, zranení a roztrhaní ľudia, sanitky, policajti, reportéri. Takýto krvavý kúpeľ a toľko chaosu som ešte nevidela. A pod oknami stále to zavýjanie. Až po dlhej chvíli som si uvedomila, že to nie sú sirény, ako som predpokladala. Boli to nespočetné sanitky, ktoré týchto rozfranforcovaných a šokovaných ľudí zvážali do blízkej veľkej nemocnice. A to už niekoľko hodín! Tie obrazy skazy prichádzali z toho istého mesta, v ktorom som bola hostom, kde som sa tak dobre cítila! Po chrbte mi tiekol studený pot. Zazvonil telefón. Edith zobrala rýchlo slúchadlo. Počas rozhovoru sa očividne uvoľnila, potom sa obrátila ku mne: „*To je Chava, len chcela povedať, aby sme si nerobili starosti o ňu a jej rodinu, že všetci sú v poriadku.*“ Keď sa Edith trochu ukludnila, opýtala som sa, čo sa vlastne deje, pretože

som ešte stále nevedela, z akého dôvodu sme videli v televízii takýto masaker. Počas ďalších hrozných scén mi Edith rozprávala, že ráno v špičke v blízkosti Starého mesta explodoval plný autobus. Práve tá linka, ktorú každý deň používala na cestu k Edith Nataša. Z obáv, že sa opäť môže niečo stať, doviezol dnes k Edith vedľa mňa sediacu, ako stenu bledú Natašu, autom Sergej. Bez toho, aby sme mysleli na raňajky, sledovali sme smutné scény: rodinných príslušníkov obetí, šokované pomocné sily, zdravotný personál, zničený autobus, zdemolovanú autobusovú zastávku. Spočiatku nebol dôvod katastrofy známy. Čoskoro sme však vedeli, že šlo o teroristický útok, hovorilo sa o sedemdesiatich mŕtvych. Kolená sa mi triasli sediačky. Nerozprávali sme sa. Ak áno, dozvedela som sa z poznámok Edith, že v Izraeli patria neistota a teror ku každodennému životu. „*Žijeme tu podobne ako počas vojny, nikdy nevieme, kde sa čo príhodi. Ale to patrí k tejto krajine, i keby som si to naozaj priala úplne inak,*“ poznamenala. Pre mňa nepredstaviteľne suché konštatovanie! Ako holá veta bez možnosti jej rozvíjania či pokračovania. Pýtala som sa jej, či by nebolo lepšie vrátiť sa opäť do Prahy, ktorú tak milovala. Pozrela sa na mňa a povedala to, čo som veľmi dobre vedela: „*Už 47 rokov som doma tu. V Jeruzaleme sa nachádza všetko, čo mám, moja rodina, moji priatelia. Všetko ostatné mi zavraždili.*“ Hnevala som sa, otázku som si mohla nechať pre seba. Ale v tom momente som myslela len na to, ako by bolo možné Edith takýchto hodín hrôzy ušetriť. Ale kde na svete je človek vlastne v bezpečí? Kapitulovala som sama pred sebou. Sotva bolo miesto činu a ľudského utrpenia v centre Jeruzalema trošku skonsolidované a sanitky už premávali vo väčších časových odstupoch, na inom mieste znova niečo explodovalo. Zasa autobus! Opäť teroristický útok, počet obetí bol naštastie menší.

Nový šok pre všetkých, ťažký úder pre celú krajinu. Nervy som nemohla udržať na uzde, dívala som sa okolo seba, chcela som pomôcť, ale nevedela som ako, bola som bezradná. Cítila som sa v tomto momente ako ničomník, ako privilegovaná, ako niekto, komu bolo do kolísky položené jednoducho viac šťastia ako iným. Hanbila som sa. V myšlienkach som hľadala teplo svojej rodiny, ktorá bola tak veľmi ďaleko. Dopoludnie bolo nepokojné. Sergej bol už dávno preč, keď Nataša rýchlo niečo navarila. Napriek jej dobrej kuchyni nikomu nechutilo. Po obede som musela opustiť byt, čo len na chvíľu. Slúbila som, že sa o pol hodiny vrátim. Zaumienila som si, že do toho čierneho dňa treba vnieť trošku farby, trošku svetla.

Jazvečíka Vaška som si zobrala ako ochranku. Pevne som sa držala vôdzky, mala som strach. Po prvom kroku z domu som zistila, že som na ľudoprázdnej ulici sama. Slnko pražilo, bolo veľmi teplo. Na svetlách bola červená, stál tam autobus. Veľký a dlhý linkový spoj. Jediným cestujúcim bol vodič. Skamenená, ako celá krajina, som stála na križovatke. Červená, potom zelená, potom zasa červená. Autobusy medzičasom síce premávali, ale nikto z nich nevystupoval, nikto do nich nenastupoval. Na zastávke nezastavili, pôsobili ako strašidelné vozy. Šofér vedel, že nemá pasažierov a rozpoznal zavčas, že na zastávke nik nestojí a nechce sa s ním zviezť. Život v Jeruzaleme zastal. Deprimovaná a vylakaná som po kontrole svojej kabelky bezpečnostným personálom vošla do prázdneho supermarketu.

Bol 25. február 1996. Deň smútku a strachu v Jeruzaleme. V tento deň som priniesla Edith tie najkrajšie ruže, aké bolo možné zohnať.

Agata SCHINDLER

EDITH KRAUS, tiež Edith Kraus-Steiner a Edith Bloedy, narodená 1913 vo Viedni, žila v Karlových Varoch a Prahe, zomrela ako storočná v Jeruzaleme. Klaviristka, najmladšia žiačka Arthura Schnabela na Vysokej hudobnej škole v Berlíne. Prežila geto Terezín, kde odohrala 300 koncertov. Po roku 1945 sa venovala o. i. interpretácii a nahrávaniu klavírnej tvorby tzv. terezínskych skladateľov Viktora Ullmanna a Pavla Haasa. V slovensko-anglickej publikácii *Maličká slzička* (2016) A. Schindler je Edith Kraus venovaná kapitola *Vtedy doma*. Slovensko-český film *V tichu*, ktorý vznikol v roku 2014 podľa scenára A. Schindler priniesol štylizovaný portrét klaviristky.

UTOROK 12/9/2023 / 19:00 / Nová synagóga Žilina
TUESDAY / New synagogue Žilina

NEZABUDNÚŤ

NOT TO BE FORGOTTEN

Nórsko-slovenský projekt o tolerancii, hudbe, vine a odpustení, cyklus 11 piesní autoriek Marthy Smith a Marilee Eckert v orchestrálnych úpravách Daniela Rumlera o osudoch preživších holokaustu.

Norwegian-Slovak project on tolerance, music, guilt and forgiveness, a cycle of eleven songs composed by Martha Smith and Marilee Eckert in orchestral arrangements by Daniel Rumler about the fates of Holocaust survivors

MARILEE ECKERT – MARTHA SMITH: VOICES OF THE HOLOCAUST

HILARIS CHAMBER ORCHESTRA

Alan VIZVÁRY umelecký vedúci/artistic director

Haakon SMITH^{USA/NO} klavír/piano

Martha SMITH^{USA/NO} scenár, sprievodné slovo/script, narrator

Eva ŠUŠKOVÁ soprán/soprano

Matúš ŠIMKO tenor/tenor

Daniel RUMLER aranžmány/orchestral arrangements

TRVANIE / DURATION 140 MIN.

V SPOLUPRÁCI S

International voice
of Justice – Europe

PROGRAM Elie Wiesel's Cry
Anne Frank's Song
M. Ravel: Kaddish
Rose's Joy
Marion's Song
Herbert's Song
Ushie's Children

Corrie Ten Boom's Song
Kjempevise Slåtten
The Arons and the St. Louis
Rachmiel
Doris
Ani Maamin

PRESTÁVKA / INTERMISSION

z archívu historika Jána HLAVINKU

Hovorí sa, že človek, ktorý zabudne na vlastnú minulosť, je odsúdený opäť ju prežiť. Niektorí ľudia dnes tvrdia, že holokaust, najhoršia genocída v dejinách, sa vlastne nikdy nestal. Aj to je dôvod, prečo si ho musíme neustále pripomínať.

Všetko sa začalo v novembri 1938 udalosťou, ktorú si svet pamätá ako Krišťálovú noc. Rozhnevané davy vtrhli do synagóg, židovských obchodov aj do súkromných domov v celom Nemecku a Rakúsku. V priebehu niekoľkých dní zničili vyše sedemtisíc židovských podnikov. Zatkli viac ako 30-tisíc židovských mužov. Boli začaté transporty do koncentračných táborov v Buchenwalde, Dachau a Sachsenhausene. Židom zakázali prístup na verejné miesta, ich deti nemohli viac navštevovať nemecké školy. Tak sa pred 70 rokmi dala do pohybu

hrozná mašinéria holokaustu. Pätnásteho januára 1942 sa na konferencii vo Wannsee neďaleko Berlína zišli najvyšší predstavitelia nacistického Nemecka, aby vyriekli ortiel nad židovským obyvateľstvom Európy. Navrhli a vzápätí odsúhlasili takzvané „konečné riešenie židovskej otázky“. Výsledkom bolo vyvraždenie dvoch tretín židovských obyvateľov európskeho kontinentu: zabili matky, otcov, deti, starých, bohatých aj nemajetných. Nenávisť nacistov nepoznala hranice. Presiakla do mnohých ďalších európskych štátov. Do konca 2. svetovej vojny bolo zavraždených približne šesť miliónov nevinných Židov a viac ako pol milióna Rómov.

S manželom Haakonom sme v New Yorku žili v obytnom dome, ktorý sa stal domovom mnohých preživších holokaustu. Boli to bývalí väzni koncentračných táborov, ktorí do Spojených štátov prišli ako utečenci. S mnohými našimi susedmi sme sa za tie roky spriatelili. Otvorili nám svoje srdcia a rozprávali o svojom veľkom trápení. Slúbili sme im, že ich príbehy so sebou vezmeme do Európy, pretože sa pre nás stali hlasmi holokaustu. Našich drahých priateľov nikto nepoznal za hranicami newyorskej štvrte, v ktorej sme žili. No jeden hlas holokaustu bolo počuť po celom svete. Patril Elliemu Wieselovi, spisovateľovi a bývalému väzňovi osviečimského tábora, ktorý vyslovil nasledovné slová: *„Nikdy nezabudnime, už nikdy viac.“* Rozprávame príbehy našich drahých priateľov: Rose a Marion Constanovcov, Herberta a Ursuly Lichtensteinovcov, Sofi a Alfreda Aaronovcov, Doris Shaffranovej a Rachmiela Frydlanda. Zažili hrôzy holokaustu, tak ako aj Ellie Wiesel a Anna Franková. Na svete je mnoho ďalších ľudí, ktorí tiež vyrozprávali svoje príbehy o utrpení a krutostiach, akým boli vystavení. Medzi nimi aj dvaja statoční slovenskí Židia Rudolf Vrba a Alfred Wetzler. Podarilo sa im utiecť z Osviečimu a ako prví poskytli Spojencom detailné správy o každodennom fungovaní osviečimského tábora smrti. Navždy mali byť utajené záhadné zmiznutia tisícov ľudí, nezmyselné a neodôvodnené obmedzenia ľudí židovského pôvodu vo všetkých krajinách stojacich na strane Hitlera. Aj „dobyččáky“ určené na transport zvierat, do ktorých natlačili tisíce ľudských bytostí, a ich vzlyky a výkriky bolo počuť, keď na krajinu padla noc. Alebo zvláštny druh popola stúpajúci z komínov uprostred koncentračných a vyhladzovacích táborov v európskych krajinách kontrolovaných alebo priamo okupovaných nacistami. Ako starostlivo, no márne si to tajomstvo stráži! Koľkí na starom kontinente radšej privreli oči, keď ich židovských spoluobčanov viedli na smrť?! V roku 1940 sa Slovensko, ako satelit Tretej ríše, pridalo na stranu Osi, zoskupenia štátov spriaznených s Hitlerom. No už takmer dva roky predtým vo vojnovéj Slovenskej republike, podľa nacistického vzoru a Norimberských zákonov, sa začali prijímať kruté antisemitské opatrenia, ktoré postupne zbavovali židovských obyvateľov ich politických, hospodárskych a nakoniec aj základných občianskych a ľudských práv. Katolícky kňaz Jozef Tiso, zastávajúci najvyššie funkcie v štáte (premiér, prezident, predseda samovládnucej štátostany, najvyšší veliteľ armády a Hlinkovej gardy) nesie za tento vývoj plnú zodpovednosť, tým viac, že zločiny proti ľudskosti pokrytecky ospravedlňoval kresťanským učením. V roku 1942 sa Slovensko stalo jedinou, nacistami neobsadenou krajinou, ktorá deportovala svojich židovských občanov vlastnými mocenskými a administratívnymi silami. Na základe nariadení vydaných slovenskými úradmi 58-tisíc nevinných Židov najskôr umiestnili v pracovných a koncentračných táborech, aby ich odtiaľ napokon poslali do tábora vyhladzovacích. V auguste roku 1944 síce vypuklo proti Tisovmu režimu povstanie, no bolo nemeckou armádou potlačené. Nasledovala ďalšia deportácia a 12 600 Židov bolo poslaných na smrť. Z celkovej populácie 90-tisíc slovenských Židov zahynulo takmer 70-tisíc. Dnes sme tu, aby sme si pripomenuli každú jednu vzácnu dušu. Antisemitizmus nevymizol a popieranie holokaustu je stále smutnou a nepochopiteľnou realitou. To nám na plecía kladie morálnu povinnosť zabrániť tomu, aby v budúcnosti nedošlo opäť k niečomu podobnému.

Martha SMITH

PRESSBURGER KLEZMER BAND

Mária POTANČOKOVÁ spev/vocals

snežana JOVIĆ-WERNER akordeón, spev/
accordion, vocals

Andrej WERNER husle/violin

Miro LAGO klarinet/clarinet

samo ALEXANDER kontrabas, spev/
double bass, vocals

valér MIKO klavír/piano

Jakub VALIČEK bicie/drums

PROGRAM Ikh for aheym

D. Meyerowitz/D. Meyerowitz, arr. D. Mirković

S'loyfn s'yogn shvartse volkns

trad./D. Hirsch Nomberg, arr. P. Jantoščiak

Mayn shvester Khaye

Ch. Alberstein

Kad ja počoh na Bembašu

trad., arr. M. Vuković

Kraj tanana šadvana

trad./H. Heine, A. Šantić, arr. D. Mirković

Ven du lakhst

M. Perlman/M. Perlman, arr. D. Mirković

Tsu der sotsialistin

D. Wall/A. Reisen

Doina & Hora fun Korona

A. Werner

Dos kelbl (Donna donna)

Sh. Secunda/A. Zeitlin

Shloymele liber

M. Gebirtig/M. Gebirtig, arr. S. Alexander

Unter dayne vayse shtern

A. Brudno/A. Sutzkever

Di Matones

trad./Asya Fruman, arr. D. Mirković

Khosidl

trad., arr. S. Alexander

Azoy lang

B. Schaechter-Gottesman, arr. S. Lurje

Di Mame kokht

trad., arr. S. Alexander

Vigndik a fremd kind

trad., arr. S. Alexander

Repertoár koncertu Pressburger Klezmer Band ťažiskovo vychádza z dvojice posledných nahrávok súboru: *Baladen* (Balady) a *Korene* (Roots). Podnetom pre vznik prvej z nich bolo znovuobjavenie hudobnej tvorby Arie (Aladára) Ben Erez Abrahamsona (1904—1992). Rodák z Topolčian pôsobil pred emigráciou prevažne v medzi-vojnovej Bratislave a vo svojich kompozíciách zhudobňoval básne najznámejších jidiš básnikov. Program bol teda čiastočne výsledkom zberateľských a vzdelávacích aktivít členov súboru v oblasti židovskej hudby z Bratislavy

a územia Slovenska, ktoré nás obohatili aj ako interpretov. Zmienené aktivity splynuli so zámerom predstaviť projekt „židovských balád“, teda zhudobnených básní najväčších poetov píšucich v jidiš. Toto je dvojica pilierov programu, ktorý je možno v porovnaní s predchádzajúcimi komornejším, no obsahuje v sebe veľkú dávku emócií v podobe piesní o láske, živote a Bohu.

Na našom deviatom albume *Korene* sme sa vrátili ku koreňom klezmerovej hudby v podobe hudobných spracovaní doposiaľ nenahratých či menej uvádzaných tradičných klezmerových tancov a jidiš piesní, ako aj na oživenie diel vydaných pred viac ako 70 rokmi na pôvodných šelakových platniach v Európe a v USA. Vznikol tak jedinečný projekt, ktorý spája hudbu rôznych nálad a dokáže publikum nielen roztancovať, ale aj rozplakať.

Samo ALEXANDER

STREDA 13/9/2023 / 19:00 / Moyzesova sieň Bratislava
WEDNESDAY / Moyzes Hall Bratislava

NEZABUDNÚŤ

NOT TO BE FORGOTTEN

MARILEE ECKERT – MARTHA SMITH:
VOICES OF THE HOLOCAUST

HILARIS CHAMBER ORCHESTRA

Alan VIZVÁRY umelecký vedúci/artistic director

Haakon SMITH^{USA/NO} klavír/piano

Eva ŠUŠKOVÁ soprán/soprano

Matúš ŠIMKO tenor/tenor

Marián SLOVÁK, Eva MATEJKOVÁ sprievodné slovo/narrators

Daniel RUMLER aranžmány/orchestral arrangements

PRESTÁVKA / INTERMISSION

TRVANIE / DURATION 140 MIN.

V SPOLUPRÁCI S

International voice
of Justice – Europe

DEVĚT BRAN / NINE GATES

CHASSIDIC SONGS

Baruch MYERS klavír, spev/piano, voice

Boris LENKO akordeón/accordion

Miloš VALENT husle, viola/violin, viola

Jozef LUPTÁK violončelo/cello

Božidara TURZONOVÁ, František KOVÁR slovo/narrators

Svatý reb Avrúm Chájim ze Zločova, autor knihy Órah la-Hajjim (Cesta k životu), se kdysi otázal svatého rebe reb Šmelka, jak je nám možno milovati bližního jako sebe samého i tehdy, když nám ten „bližní“ – ubližuje.

„Odpověď na tuto otázku je dána posledními slovy tohto Božího přikázání: ...*sebe samého*,“ řekl mu svatý rebe reb Šmelke. „Všechny duše tvoří dohromady jeden nedílný celek. Jedno těleso duchovního principu lásky a moudrosti, nazývané kabalou Duše Adamova, a každá lidská duše je tolika článkem, jedním z duchovních údů nebo ústrojů tohoto duchovního celku. Udeříš-li se vlastní rukou nebo kopneš-li se vlastní nohou – zda budeš proto svou ruku nebo nohu trestati?“

A dopustíš-li se pošetilsti vlastní hlavou – byl bys blázen, kdybys sám sebe za to poličkoval. Když ti tedy někdo ublíží, uvědom si spojitost všech duší a že ty i ten tvuj bližní jste vlastně součástí jediného nadosobního já, stejně tak jako jsou tvá ruka, noha nebo hlava součástí jednoho těla. Uvědomíš-li si to – jak by ses ještě potom mohl hněvat na *sebe samého*?“

A jak možno milovati i ty, kdož se prohřešují proti Bohu?

„Všechny duše jsou jiskrami božství. Kestliže některá jiskra Boha nekonečného se propadla do bahna a kalu – zdali nám jí nebude líto? Zdalipak nebudeme nápomocni, aby se opět odpoutala a celým svým leskem zazářila? Vždyť přece je součástí samého Boha!“

Jiří LANGER: Devět bran
(Československý spisovatel, 1965)

1. Lecha-Dodi

Pod', priatelu môj, v ústrety neveste, príchod sabatu vítajme. „Zachovávaj“ a „pamätaj“ zvukom jedným počuť dal nám B-h. On a jeho meno, ku cti, okrase a oslave, sú jedno. V ústrety sabatu podme, lebo je zdrojom požehnaní, od počiatku, od dávna určený, koniec diela zamýšľaný na začiatku. Svätýňa kráľa, mesto kráľovské, povstaň a vyjdi z pustatiny, dost dlho dlieť si musela v údolí plaču, on zľutuje sa nad tebou vo svojej milosti. (z liturgie)

2. Gott fun Avrohom (B-h Abrahámov)

Text *G-tt fun Avrohom* zložil Rabi Levi Jicchak z Berdičevu, Levi Jicchak ben Sara Saša (1740—1810). Zvykne sa recitovať na koniec šábesu.

B-h Abrahámov, Izákov a Jákobov, chráň svoj milovaný ľud Izrael od všetkého zlého. Ako odchádza milovaný, svätý Šabat, aby k nám prišiel tento týždeň, mesiac i rok s vierou, vierou v mudrcov, s láskou priateľov. S pripútanosťou k Stvoriteľovi, nech je požehnaný, s vierou v Tvojich trinásť princípov viery a v blízke vykúpenie, v našich dňoch, i v zmŕtvychvstanie mŕtvych a v proroctvo Mojžiša, nášho učiteľa, nech odpočíva v pokoji. Pán sveta! Ty si ten, ktorý dáva silu slabým! Daj aj svojim milovaným deťom silu, aby len Teba chválili, len Tebe slúžili a nikomu inému, B-že chráň. A aby tento týždeň, tento mesiac a tento rok, prišiel k nám so zdravím, šťastím a požehnaním. A s milosrdenstvom, deťmi a dlhým životom, hojným živobytím a nebeskou pomocou pre nás a pre celý Izrael, nech povieme: Amen.

3. Elijahu Hanavi

„Eliáš – prorok, Eliáš Tišbejský, Eliáš Gileadský.

Nech k nám veľmi skoro príde s Mesiášom, synom Dávidovým.“

4. „Hop Kazak!“

5. A Dudele

Pán sveta! Chcem Ti zaspievať dudele!

Kde ťa nájdem? A kde ťa nenájdem?

Kamkoľvek idem – Ty. Kdekoľvek stojím – Ty.

Len Ty, opäť Ty. Keď je niekomu dobre – Ty.

Chráň B-h zle, tiež Ty.

Východ – Ty, západ – Ty, sever – Ty, juh – Ty.

V nebesiach – Ty, na zemi – Ty.

Kamkoľvek sa otočím, Ty!

(Rabi Levi Jicchak Berdičever)

6 Learcejnu náš

Preklad je z knihy *Devět bran*, okrem slov v zátvorkách.

Abrahámku, Abrahámičku, náš starý tatíčku, proč nechodíš, proč neprosíš Pána Boha za nás?
[Aby poslal nášho vykupiteľa] aby nám náš Chrám zbudoval,
[aby tam Kohanim (kňazi) vykonali svoju službu, aby tam Levíti spievali]
naše děti v Zákone a bázni Boží vychoval, aby nás dovedl do naší země, do naší země!
Izáku, Izáčku, náš starý tatíčku [slepec náš] proč nechodíš...
Jakov, Jakov, starý tatíčku [pútnik náš] proč nechodíš...
Mojžíši, pastýři věrný náš, Mojžíši, pastýři věrný náš, proč nechodíš...

7. Šojn avek der nechten!

Včerajšok je už preč,
Zajtrajšok tu ešte nie je,
Nie je nič iné ako kúsok dneška,
nezničte to starosťami!

8. Golus, Golus / Szol a kakas mar

Golus, Golus

Exíl, exíl, aký si veľký!
Svätá Božia prítomnosť, aká si malá!
Ak by sa exil zmenšil,
Svätá Božia Prítomnosť by bola väčšia!

Szol a kakas mar

Kohút už kikiríka
Snáď už bude svitať
V zelenom lese, v šírom poli
prechádza sa vták.

No akýže je to vták?
No akýže je to vták?
Nohy žlté, krídla modré, na mňa tam čaká.

Čakaj, vták, čakaj! Len ty pekne čakaj,
Ak ma B-h určil tebe, budem raz tvoja.
No kedyže to už bude? No kedyže to už bude?
Keď sa znovu postaví svatý chrám
a mesto Sión zaplnia ľudia. Potom to už bude.

No prečože to už nie je?
No prečože to už nie je!
Pre naše hriechy nás vyhnali z vlasti.
Preto to už nie je.

baruch MYERS

Agata SCHINDLER (SK/DE) slovenská muzikologička, hudobná kritička, spisovateľka. Vyštudovala hru na klavíri na Konzervatóriu v Košiciach a hudobnú vedu na Filozofickej fakulte UK. Až do zrušenia v roku 1971 pôsobila v časopise *Slovenská hudba*. Do roku 1980 pracovala na pozícii tajomníčky muzikologickej sekcie Zväzu slovenských skladateľov, v roku 1981 sa presťahovala do Drážďan, kde bola činná vo Zväze skladateľov a muzikológov NDR. Je autorkou kníh o židovskej komunite hudobníkov v Drážďanoch *Aktenzeichen „Unerwünscht“: Dresdner Musikerschicksale und nationalsozialistische Judenverfolgung 1933–1945* (1999) a *Dresdner Liste: Musikstadt Dresden und nationalsozialistische Judenverfolgung 1933–1945 in Wort und Bild; ein Beitrag zur Dresdner Musikgeschichte* (2003). Kniha *Maličká slzička* je výsledkom bádania v archívoch po celom svete. Opisuje príbehy šiestich hudobníkov a tanečnice z bývalého Československa, ktorí v koncentračných táboroch bojovali o život. Kniha je poctou ľuďom, ktorí boli vystavení bolesti, smrti, poníženiu len preto, že boli Židia. A. Schindler stojí aj za námetom slovensko-českého filmu *V tichu* (In Silence), ktorý reflektuje výsledky jej celoživotného bádania. Spolupracovala so Semperovou operou v Drážďanoch. Prednášala na Slovensku, v Česku, Maďarsku, Rumunsku, Izraeli, Indii a USA.

MOJŠE BAND (SK) reprezentuje židovské hudobné tradície zo Slovenska. Na európskej scéne sa súbor etabloval vďaka inovatívnemu pohľadu na židovské dedičstvo z regiónov bývalého Uhorska. Kapela vystupovala na prestížnych podujatiach (Jewish Culture Festival/Krakov, Mazal tov/Košice, KlezMORE/Viedeň, Tachana HaRishona/Jeruzalem, Šamajim/Třebíč, Simcha/Vroclav, Pohoda, Sziget, Czech Music Crossroads a ď.) Absolvovala turné v Nemecku, Holandsku, Poľsku a v Izraeli. Spolupracovala s Abraham Geiger Collegue v Berlíne, s komunitou Beit – Krakow. Je finalistom Celosvetovej súťaže židovskej hudby v Amsterdame (2017) a držiteľom YouTube Award (2018–2019). V roku 2015 súboru vyšiel debutový album *Reguita* s medzinárodným obsadením, ktorého súčasťou bol aj Rabbi Tanyi Segal z Tel Avivu. Nasledovali CD *Tfilos un Nigunim* (Modlitby a nápevy), *Tehillim* (Chválospevy) a *Mitzvos* (Príkázania). Mojše Band mapuje židovské hudobné dedičstvo Rakúsko-uhorskej monarchie, výsledkom sú albumy pomenované podľa regiónov (ZIPSE-RIM-2018, SÁROSI-2020).

Martha SMITH (NO) umelecká riaditeľka organizácie International Voice of Justice – Europe, ktorú založila s manželom Haakonom Smithom. Držiteľka doktorátu z Kolumbijskej univerzity, študovala aj na Mozarteu v Salzburgu, v Londýne, v New Yorku. Na Ohio State Univerzity promovala s vyznamenaním a získala titul Master of Music Degree in Opera Studies. Na State University v New Yorku pôsobila ako profesorka spevu, vyučovala na Kolumbijskej univerzite, Nyack College, Oslo Music Academy a Folk University system of Norway. Držiteľka titulu Outstanding Young Women of America, finalistka Metropolitan Opera Young Artists Auditions a držiteľka mnohých ocenení a štipendií. Účinkovala v opere, rozhlase, televízii, koncertovala v USA a Európe. Spolu s manželom produkovala operu a hudobné drámy: *Voices of the Holocaust*, *Voices of the Resistance*, *Hanna's Treasure Box – La Boite aux Tresors d'Hanna*, *Fidelio: A Holocaust Memorial*, *Our Grandfathers' Secrets* a ď.

Haakon SMITH (klavír, NO) zakladateľ a výkonný riaditeľ International Voice of Justice – Europe, ktorej poslaním je vzdelávať o holokauste prostredníctvom hudby a umenia. Študoval na Rogaland Conservatory of Music (Nórsko) a na St. Olav College (USA). Na Kolumbijskej univerzite získal doktorát a tituly Master of Arts a Master of Education. Pôsobil na Nyack College, Folk University system of Norway a Oslo Music Academy, ktorej bol zakladateľom a riaditeľom. Spolu s manželkou M. Smith koncertoval v USA a v mnohých krajinách Európy, spolupracovali na produkcii opery, spomienkových koncertoch a divadelných predstaveniach o holokauste.

Eva ŠUŠKOVÁ (soprán, SK) je zanietena propagátorka slovenskej hudby a diel súčasných slovenských skladateľov, kritika oceňuje jej tvorivý vklad pri interpretácii klasikov hudby 20. storočia. Absolvovala VŠMU (V. Stracenská, P. Mikuláš), umelecký obzor si rozširovala na kurzoch v Rakúsku, Maďarsku a Českej republike. Paralelne s pedagogickými a organizačnými aktivitami (cyklus (Ne)známa hudba o. z. Albrechtina, autorské projekty *secret VOICE*, *VOICEssion* a detský projekt *ČlovekoFón*) sa profiluje ako výrazná osobnosť koncertného hudobného života vrátane hudobného divadla. V operných domoch (Slovensko, Česko, Francúzsko, Rakúsko, Poľsko) stvárnila niekoľko významných operných postáv (Tatiana, Desdemona, Rusalka, Suzel, Fiordiligi). Scénicky naštudovala monodrámy Schönberga *Pierrot lunaire* a *The Raven* od T. Hosokawu. Na konte má uvedenie a nahrávku Hummelovej opery *Mathilde de Guise*, ale aj kreáciu

premiér 6 pôvodných slovenských oper (Beneš, Kubička, Solovic). Ako sólistka sa predstavila na významných festivaloch (Gaida, Lost&Found, Pražské premiéry, BHS, Melos-Étos, Konvergenzie, Dni starej hudby a i.), kde spolupracovala s orchestrami a súbormi Prague Modern, Quasars Ensemble, Solamente naturali, Cappella Istropolitana, Ostravská filharmonie, Slovenská filharmónia, SOSR, SKO B. Warchala a d. Nahrávala pre vydavateľstvá Brilliant Classics, Phaedra, Dynamic, Slovenský rozhlas, Hudobný fond, Diskant a Real Music House. Je držiteľkou viacerých ocenení (Cena Nadácie Tatra banky, Radio_Head Awards, Cena Frica Kafendu). Jej poslednými CD sú *Lexikón chladu* s M. Burlasom, *Lalula*, piesne I. Zeljenku s Quasars Ensemble a *Mŕtvy* (2021) s P. Pažickým. Zameriava sa aj na scénické performance a spolu s Petrom Mazalánom zrealizovali svojím jedinečným umeleckým štýlom projekty ako *The Tower of Babel*, *Shaped Songs* (spolu s Cluster Ensemble). Je umeleckou riaditeľkou projektu *Superar Slovakia*.

Matúš ŠIMKO (tenor, SK) sa etabloval ako koncertný a operný spevák pôsobiaci na Slovensku i v zahraničí. Spolupracoval s telesami ako Il Giardino Armonico, Collegium 1704, Philharmonisches Orchester Heidelberg, Filharmonie Brno, Moravská Filharmonie Olomouc, Cappella Mariana, Solamente Naturali, Musica Aeterna, Il Cuore Barocco, Musica Figuralis, Volantes Orchestra, Orchester 1756, Czech Virtuosi, Czech Ensemble Baroque, Slovenská filharmónia, Ensemble-Spectrum, Quasars Ensemble, Zlatý vek gitary, Le Nuove Musiche, Komorný orchester ZOE a i. V sezóne 2022/2023 hosťoval vo Wiener Kammeroper v opere F. Caccini *La liberazione di Ruggiero dall'isola d'Alcina*. V naštudovaní súboru Musica aeterna pod vedením P. Zajčeka účinkoval v Jommellio opere *La cantata e disfida di Don Trastullo*. S Collegium 1704 pod vedením V. Luksa spieval tenorové sóla v dielach J. S. Bacha a J. D. Zelenku v Rudolfine, v Drážďanoch i na Heidelberger Frühling Musikfestival a na Osterfestival Tirol. M. Šimko sa predstavil na festivaloch BHS, Concentus Moraviae, Olomoucké barokové slávnosti, pravidelne účinkuje v cykle Albrechtiny (Ne)známa hudba. V minulej sezóne prvýkrát hosťoval v Theater an der Wien v Cavalieriho *Il rappresentazione di Anima e di Corpo* pod taktovkou G. Antoniniho a v réžii R. Carsena. Nahráva so súborom Solamente naturali, na viacerých tituloch spolupracoval aj s Operou SND (Bázklik, Zagar, Mozart).

Eva MATEJKOVÁ (slovo, SK) uznávaná slovenská herečka, manželka herca M. Slováka. Štúdium herectva absolvovala na VŠMU v Bratislave. Do roku 1991 bola členkou Divadla Andreja Bagara v Nitre, v súčasnosti pôsobí ako členka činohry bratislavskej Novej scény. Objavila sa v divadelnej inscenácii *Višňový sad*, vo filmoch *Sýkorka*, *Ulice bez mena*, *Za mestskými múrmi: Kováč Juraj*, *Zima kúzelníkov*, v seriáloch *Roky prelomu*, *Susedia*, *Kriminálka Kraj* a d.

Marián SLOVÁK (slovo, SK) slovenský herec, syn dirigenta L. Slováka. Herectvo vyštudoval na VŠMU (1972), do roku 1991 bol členom Divadla Andreja Bagara v Nitre, do roku 1995 členom Činohry SND. Od roku 1995 pôsobí ako herec v slobodnom povolaní. Účinkuje v muzikáloch, televíznych inscenáciách a seriáloch, venuje sa tiež dabingu. K najvýraznejším postavám, ktoré stvárnil patria: Titus Andronicus (Shakespeare: *Titus Andronicus*), Ametistov (Bulgakov: *Zojkin byt*), Jourdain (Molière: *Meštiak šľachticom*), Tovje (*Fidlikant na streche*, *Šolem Aleichem*) a d.

HILARIS CHAMBER ORCHESTRA (SK) radosť, z latinského „hilaris“ je len jedno zo slov, ktoré vystihuje podstatu zoskupenia nadšených hudobníkov, ktorí pôsobia od roku 2014 pod vedením huslistu A. Vizváriho. Členmi HCO, ktorý má vlastný cyklus *Serenády pre radosť – vášeň pre hudbu*, sú hráči bratislavských symfonických orchestrov. Orchester od svojho vzniku pravidelne hosťuje v sezóne Slovenskej filharmónie v Bratislave, spolupracuje s poprednými opernými spevákmi (S. Houda Šaturová, A. Plachetka) a dirigentami (R. Štúr, K. Zehnder). Účinkoval na festivaloch komornej hudby v Rakúsku, Nemecku a na švajčiarskom festivale Murten Classics spolu s A. Mikulskou a P. Barragánom. V roku 2019 vydal CD *Tchaikovsky – Shostakovich* a stal sa druhým orchestrom na svete, ktorý nahrál Šostakovičovo 2. sláčikové kvarteto v orchestrálnej verzii. Orchester získal 2. miesto na medzinárodnej súťaži „Silk way“ v kategórii komorné ansámble pre krajiny z Európy, Ruska a Číny. V roku 2020 získal zlatú medailu na Vienna International Music Competition. V spolupráci s huslistkou R. Panfilii vyšiel v roku 2023 ostatný album HCO s názvom PIAZZOLLA.

PRESSBURGER KLEZMER Band (SK) vznikol v roku 1995 v Bratislave. Inšpiráciu súboru tvorí „klezmer“ zo strednej a východnej Európy. Židovská, balkánska, orientálna hudba, slovenský i rómsky folklór v spojení s jazzom, rockom, reggae a latino robí z koncertov PKB výnimočný hudobný zážitok. Súbor koncertuje na Slovensku, v Európe, USA, vy-

stupuje na multižánrových hudobných festivaloch, v kluboch, v klasických koncertných sieňach, na zábavách, oslavách a plesoch. Repertoár súboru tvoria emotívne piesne i strhujúce tanečné skladby. PKB je v súčasnosti najlepšie hodnotenou skupinou svojho zamerania na Slovensku i v Česku a patrí k popredným predstaviteľom európskej scény world music. Súbor vydal 9 úspešných albumov: *[Lajv]*, *Ot azoy!*, *Shalom – André Ochodlo & Preßburger Klezmer Band*, *Mit libe... S láskou...*, *Preßburger Special – The Best Taste*, *Tants Mit Mir*, *Tsvantsik Yorn*, *Baladen* a *Roots*.

CHASIDSKÉ PIESNE (SK) je projekt prinášajúci nový pohľad na kultúru židovskej komunity, ktorá tvorí pestrú mozaiku minulosti i prítomnosti stredoeurópskeho regiónu, sveta okolo nás. Projekt bratislavského rabína Barucha Myersa a violončelistu Jozefa Luptáka, akordeonistu Borisa Lenka a huslistu Miloša Valenta vznikol v roku 2008. Medzičasom bol odprezentovaný na viacerých významných podujatiach na Slovensku (Konvergencie, Pohoda), ale aj v Česku, Taliansku, Švajčiarsku a v USA. Výsledkom sú tiež dva nosiče pod hlavičkou festivalu Konvergencie: *Chassidic Songs* (2010) a *More Chassidic Songs* (2017).

Božidara TURZONOVÁ (slovo, SK) slovenská herečka so širokým repertoárovým záberom sa narodila v bulharskej Sofii. Od detstva navštevovala dramatický krúžok, pôsobila v Detskej rozhlasovej družine a venovala sa hre na klavíri.

Už počas štúdia na VŠMU debutovala vo filme *Most na tú stranu*, v roku 1963 štúdium úspešne ukončila a stala sa členkou SND, kde pôsobí dodnes. Pôsobila ako predsedníčka výboru Art Filmu, vyučovala na VŠMU, bola prvou dekanou na Akadémii umení v B. Bystrici, prednášala aj na Univerzite sv. Cyrila a Metoda. V súčasnosti hostuje v Divadle J. Palárika, pracuje v rozhlase, vo filme, v dabingu, vyučuje. Počas hereckej kariéry získala viacero ocenení (titul zaslúžilá umelkyňa, laureátka Krištáľového krídla v oblasti divadlo a audiovizuálne umenie, cena Literárneho fondu za celoživotnú tvorbu, štátne vyznamenanie Pribinov kríž II. triedy, Cena Jozefa Kronera za celoživotnú tvorbu, DOSKY za najlepší herecký výkon v inscenácii Pohania, OTO – Sieň slávy, cena Krištáľová ruža Festivalu poézie Poděbrady).

František KOVÁR (slovo, SK) už počas štúdia na VŠMU účinkoval na doskách SND. Po skončení štúdia pôsobil v Divadle Andreja Bagara v Nitre a na Novej scéne v Bratislave. Bol spoluzakladateľom divadla Korzo '90, ako pedagóg pôsobil na VŠMU, stvárnil filmové a seriálové postavy, jeho hlas je známy z dabingu. V roku 2012 získal Cenu Literárneho fondu za celoživotné dielo a v rokoch 2015 a 2018 Ceny Literárneho fondu za dabing (Denis vo filme *Železná lady*, Alan vo filme *Storočný starček, ktorý vyliezol z okna a zmizol*, Spangel v dvojdielnom filme *Mária Terézia*). Je členom umeleckého súboru Činohry SND.

SOBOTA 16/9/2023 / 20:00 / A4 – priestor súčasnej kultúry
SATURDAY / A4 – space for contemporary culture

A SENSE OF DESTINY: D. KOLLAR & A. HENRIKSEN ŠKVÍRY & SPOJE CRACKS & JOINTS

A SENSE OF DESTINY

Arve HENRIKSEN^{NO} trúbka/trumpet

David KOLLAR^{SK} gitara/guitar

„David a Arve si časom dokázali vytvoriť vlastný a osobitý jazyk... Presahuje hudbu ako médium a mohol by byť opísaný ako zvukomaľba (sound painting), zvukové objekty, sochy (sound sculpting), sochy či dokonca tanec zvukov (sound dancing)... Hudba plynie bez náhlenia, akoby oslobodená od štvrtej dimenzie a rytmických vzorcov, ako jemný a nepredvídateľný vánok. Je na poslucháčovi, či sa stane súčasťou tvorivého procesu... Krása tejto hudby pripomína elixír, ktorý má silu liečiť či prinajmenšom zmierňovať utrpenie, ktorému sme vystavení v okolitom svete: osamelosť, odcudzenie, zúfalstvo...“

Adam BARUCH (*The Soundtrack of my life*)

The performance of David Kollar and Norwegian trumpeter Arve Henriksen is the result of their long-term intensive collaboration. It brings extensive sonic fields, colourful sound collages and unusual rhythmic patterns, while their music flows in a special, magical space-time.

TRVANIE / DURATION 140 MIN.

HOTEL SPOJÁR: ŠKVÍRY & SPOJE

ŠKVÍRY

Michal MATEJKA gitara/guitar

Petr VRBA dychové nástroje, elektronika/wind instruments, electronics

SPOJE

Jozef KRUPA bicie/percussions

Dalibor KOCIÁN vibrafón/vibraphone

Česká i slovenská experimentálna a improvizáčna scéna aktuálne zažíva obdobie renesancie. Objavilo sa množstvo hudobníkov i ansámblov, ktoré vystupujú v kultúrnych centrách doma i v okolitých krajinách. Patrí medzi ne i česko-slovenské kvarteto Škvíry & Spoje, tvoriace už dekádu neoddeliteľnú súčasť tohto fascinujúceho hudobného prostredia. Prvý fyzický nosič súboru s názvom *Hotel Spojár* vychádza ako 2LP a pripomína výročie kvarteta kolekciou retrospektívnych i súčasných skladieb. „Konštrukčná“ analógia názvu Škvíry & Spoje odráža prístup k hudbe založený na ad hoc improvizácii.

Dvojicu Škvíry tvoria Michal Matejka a Petr Vrba, dvojicu Spoje Jozef Krupa a Dalibor Kocián. Samozrejme, toto rozdelenie nie je striktné dodržiavané, vznikajú sóla, triá i kvartetá, pričom formácie sa objavujú, miznú a transformujú. Každý člen skupiny prispieva do celku svojimi improvizáčnymi schopnosťami a absorbovanými hudobnými vplyvmi. Kvarteto ponúka širokú škálu hudobných dobrodružstiev ovplyvnených free jazzom, noise, experimentálnou hudbou, atmosférickými náladami inšpirovanými ECM, harmonicky komplexnými zvukovými stenami, rozšírenými technikami hry i tradičným prístupom k nástrojom, polyrytmickými hypno-groovmi a čímkoľvek iným. Strany A/B dvojalbumu prinášajú to, čo možno počuť na živých vystúpeniach. Strany C/D obsahujú nevydané skladby zo začiatkov kapely okolo roku 2013. Tieto skladby slúžia ako základ pre súčasný zvuk kvarteta. Dnešné Škvíry & Spoje síce objavujú odvážnejšie zvukové teritória a prezentujú väčšiu hudobnú súdržnosť, no už ich staršia tvorba bola plná hudobných zážitkov, inteligentných a výrečných zvukových momentov. Vinyl je uložený v ručne vyrobenom obale od dizajnéry Kláry Zahrádkovej.

NEDEĽA 17/9/2023 / 20:00 / Františkánsky kostol
SUNDAY / Franciscan church

RÍMUR

TRIO MEDIÆVAL & ARVE HENRIKSEN

TRIO MEDIÆVAL

Anna maria FRIMAN^{SE} spev, hardangerské husle/
voice, Hardanger fiddles

Arve HENRIKSEN^{NO} trúbka, elektronika/
trumpet, electronics

Linn Andrea FUGLSETH^{NO} spev/voice

Jorunn Lovise HUSAN^{NO} spev/voice

Chants, hymns and folk songs from Scandinavian countries performed by Trio Mediæval (Grammy nomination for album Folk Songs) and jazz trumpeter Arve Henriksen

TRVANIE / DURATION 75 MIN.

PROGRAM **Morgunstjarna** (Island)
Hviegda ranná / Jesus, my star
of the morning
Anonym, Tvísöngur, 17. stor., arr. A. M. Friman

Anda þinn guð mér gef þú vist (Island)
Daj mi, Bože, svojho ducha / Grant me,
God, your spirit in full
Anonym, Tvísöngur, 17. stor.,
arr. A. M. Friman

Láta gjalla létt og hátt (Island)
Nech tieto básne znejú hlasno / Let them
sound loud and clear these poems
ríma, arr. Trio Mediaeval & A. Henriksen

Interlúdium I. / Interlude I.
A. Henriksen

Nu rinder solen opp (Nórsko)
Teraz slnko vychádza / The sun is
rising now
hymnus / hymn from Ørsta,
text T. Kingo arr. L. A. Fuglseth

Nu haver denna dag (Estónsko)
Dnes máme deň / Now is the day
hymnus / Swedish hymn from Nuckö,
arr. A. M. Friman

Kyrie
sarumský chorál / Sarum chant

**Hymnus na sv. Magnusa –
Nobilis humilis** (Orkneje)
Šlachetný, pokorný / Noble, humble
Anonym, 13. stor.,
arr. Trio Mediaeval & A. Henriksen

Bånsull
uspávanka / traditional lullaby from
Gudbrandsdalen,
text O. Aukrust, arr. L. A. Fuglseth

Anda þinn guð mér gef þú vist (Island)
Daj mi, Bože, svojho ducha / Grant me,
God, your spirit in full
Anonym, Tvísöngur, 17. stor.,
arr. A. M. Friman

Sulla lulla
nórská uspávanka, podľa S. Bratlanda,
arr. L. A. Fuglseth

Alma redemptoris Mater
Nežná matka Spasiteľa / Gentle mother of
redeemer
chorál / chant

Interlúdium II. / Interlude II.
A. Henriksen

Krummi
A. M. Friman & A. Henriksen

Gammelklerringvalsen
nórská ľudová, arr. P. G. Lien

O Jesu dulcissime (Island)
Najsladší Ježišu / O sweetest Jesus
Anonym, Tvísöngur, 17. stor.,
arr. Trio Mediaeval & A. Henriksen

Om ödet skulle skicka mig
Keby ma osud poslal do sveta / If fate
would send me around the world
švédska ľudová, arr. A. M. Friman

Du är den första (Švédsko)
Tvoja ruka bola prvá, ktorú som držala /
Your hand is the first I have ever held
shanty, podľa S. Sandén, arr. A. M. Friman

Stredoveký islandský rukopis *Landnámabók* (Kniha osád) rozpráva príbeh osídlenia Islandu Vikingami a Nórmami v 9. a 10. storočí. Píše sa rok 874 a Ingolf Arnarson je svedkom krviprelievania v rodnej dedine Rivedal na západnom pobreží Nórska. Stráca svoju zem a v sprievode dvoch príbuzných opúšťa vlasť. Počul o ostrove uprostred Atlantického oceánu a vydáva sa ho hľadať. Legenda hovorí, že keď sa blížili k pobrežiu Islandu, Ingolf hodil do mora dve vyrezávané časti kresla, na ktorom sedávala hlava rodu a vyhlásil, že sa usadí tam, kde dosiahnu breh. Arnarson sa na Islande vylodil ako jeden z prvých stálych osadníkov, no kreslo našiel až o tri roky ukryté v zátok, ktorú pomenoval Reykjavík (Dymiaci záliv) podľa pary stúpajúcej z horúcich prameňov. Aké piesne Nóri spievali a ako znela ich hudba? Ktoré zvuky boli pre nich nové, keď navštívili toto neprebádané miesto? Nikdy sa nedozvieme, ako zneli ich starodávne piesne a melódie, no môžeme sa nechať unášať svojou fantáziou a inšpirovať sa týmito nadčasovými príbehmi k vytvoreniu niečoho nového. V roku 1907 bola v Reykjavíku odhalená socha Arnarsona a od roku 1961 stojí jej kópia aj v nórskom pobrežnom meste Rivedal. Sochy, stojace oproti sebe, sú oslavou spojenia Rivedalu a Reykjavíku a boli prvotnou inšpiráciou pri spolupráci medzi Triom Mediaeval a Arve Henriksenom na projekte Rímur. V roku 2007 sme sa zúčastnili na slávnostnom ceremoniáli odhalenia sochy v Rivedale, kedy prvýkrát zažiarila do noci. Neskôr sme navštívili Reykjavík, kde sa začali formovať nápady na nový program severskej hudby spolu s nóorskymi ľudovými piesňami, s ktorými sme začínali v roku 1997. Počas letných mesiacov sme spoločne strávili mnoho dní v krásnom Dalsfjordene a práve tam vznikla veľká časť hudby pre tento program. Fascinovaní a inšpirovaní nádhernými chválospevmi, ľudovými nápevmi zo Škandinávie, náboženskými hymnami a huslovými melódiami Trio Mediaeval a Arve Henriksen vytvorili jedinečný súbor piesní, v ktorých sa snúbi improvizácia, stredoveké chorály a tradičná hudba Škandinávie so súčasnosťou. Trio Mediaeval bolo za posledných desať rokov súčasťou projektov s nóorskymi jazzovými hudobníkmi ako Tord Gustavsen Trio, Trygve Seim, Jan Bang, Ståle Storlokken, Terje Isungset, Nils Økland, Mats Eilertsen Trio, Sinikka Langeland Ensemble a Arve Henriksen. Kreativita a inšpirácia, ktorú do našej hudby vniesli, mala na nás veľký vplyv. Projekt Rímur je oslavou troch svätcov: svätej Sunivy, patrónky západného Nórska, svätej Brigity Švédskej a svätého Magnusa z Orknejí. Dnes je ťažké si predstaviť, že až do neskorého stredoveku bolo polyfóniu v duchovnej hudbe počuť zriedkavo. Základom bol jednohlasný chorál, od ktorého sa odvíjalo celé hudobné umenie. V tomto kontexte aj dvojhlasná hudba budila pozornosť. Podobne ako väčšina škandinávskych ľudových piesní, aj repertoár spevov známych ako rímur sa stáročia tradoval ústne. Spievali ich tzv. kvæðamenn (muž alebo žena), ktorí putovali z usadlosti do usadlosti a po večeroch spievali ich obyvateľom. V 20. storočí etnografi a zberatelia ľudových piesní začali zaznamenávať tieto jedinečné piesne. Mnoho z nich tak bolo zachovaných pre budúce generácie.

Anna Maria FRIMAN

Text je prebratý z CD *Rímur* (ECM, 2017).
preklad Pavlína Bulková

UTOROK 19/9/2023 / 19:00 / slovenská národná galéria, Átrium
TUESDAY / Slovak National Gallery, Atrium

BUILDING BRIDGES 2 & NILS ØKLAND BAND

Slovenské, nórske, ukrajinské melódie i autorská tvorba, pokračovanie nórsko-slovenských hudobných dobrodružstiev Building Bridges v podobe spoločného projektu „škandinávskou Grammy“ oceneného hráča na hardangerských husliach, skladateľa a improvizátora Nilsa Øklanda, jeho kapely a slovenských hudobníkov.

Slovak, Norwegian and Ukrainian melodies and more, the continuation of the Norwegian-Slovak musical adventures Building Bridges, this time in the form of a joint project of award-winning Hardanger fiddle player, composer and improviser Nils Økland, his band and outstanding Slovak musicians.

BUILDING
BRIDGES

SPOLUORGANIZÁTOR

KULEKLEV
MANAGEMENT

TRVANIE / DURATION 150 MIN.

NILS ØKLAND BAND

NILS ØKLAND BAND^{NO}

Nils ØKLAND hardangerské husle, viola d'amore/Hardanger fiddles, viola d'amore

Rolf-Erik NYSTRØM saxofón/saxophone

Sigbjørn APELAND harmónium/harmonium

Håkon MØRCH STENE perkusie/percussions

Arild ANDERSEN kontrabas/double bass

PROGRAM	Drøm	Reiseslått
	Bris	Mali
	Lysning	Blå harding
	Fivreld	Blond blå
	Flukt	Kjølvatn

„Mám rád hudbu ako sociálnu záležitosť, ktorá spája rôznych ľudí. Moji obľúbení hráči na hardangerských husliach sú tí starší, ktorí stále hrajú originálny pôvodný štýl. Stále viac a rád sa s nimi stretávam, ukazujú mi veľmi zaujímavé veci. Oni sú pokračovateľmi dlhej sólistickej folklórnej tradície v Nórsku, ktorú považujem za veľmi inšpirujúcu. Pretože, podobne ako básnici, spôsob, akým títo sólisti tvoria diela vyzerá ako jediný možný.“

Nils ØKLAND

PRESTÁVKA / INTERMISSION

BUILDING BRIDGES 2

Nils ØKLAND^{NO} hardangerské husle/
hardanger fiddles

Jozef LUPTÁK violončelo/cello

Boris LENKO akordeón/accordion

Branislav DUGOVIČ klarinet/clarinet

Róbert RAGAN kontrabas/double bass

Åsne VALLAND NORDLI^{NO} spev/voice

Gabriela KOVÁČIKOVÁ spev/voice

PROGRAM **Thiribim Thiribom**
židovská

Maruta
moldavská ľudová

Økludule
B. Lenko

Variť alebo objednať
B. Dugovič

Var
N. Økland

Ej, horička zelená
slovenská ľudová

Veje vietor po ovsenej riase
slovenská ľudová

My sme ženy, my sme
slovenská ľudová

Tam pod horou vodička vyviera
slovenská ľudová

Lysning
N. Økland

Six months
J. Lupták

Yedid Nefesh
židovská

Prisoner
ukrajinská ľudová

Gjennom
N. Økland

Loli paradička
rómska ľudová

aranžmány Buildig Bridges
(Nils Økland, Jozef Lupták, Boris Lenko, Branislav Dugovič)

STAVANIE HUDOBNÝCH MOSTOV, POKRAČUJEME

Mínulý rok sme neúnavne stavali mosty, snažili sme sa hudobne aj ľudsky dostať z jedného brehu rieky na druhý. Pokúsili sme sa prekonať aj hlboké údolia, akým je nepochybne vojna na Ukrajine alebo predsudky voči menšinám na Slovensku. Most, cez ktorý môžete pokojne prejsť, je najlepšou možnosťou, ako spoznať „druhý

breh“ rieky alebo údolia. Ak most postavíte, môžu tadiaľ prejsť aj iní ľudia a vytvárate tak priestor nielen pre seba, ale tiež pre priateľov, komunitu, mesto, krajinu, pre celý svet. V tomto roku chceme v našej snahe pokračovať. Trochu v inej forme a farbe, ale s rovnakými princípmi a hodnotami.

Building Bridges je hudobný projekt s rovnakým cieľom – stavia hudobné mosty medzi žánrami a ľuďmi. Vytvárame prepojenie medzi vzdialenými svetmi, ktoré by pravdepodobne nenadviazali kontakt. Ich obyvatelia by sa pozorovali z veľkej diaľky a vytvárali si vlastné predstavy o „tom druhom brehu“. Nebyť mosta, možno by sa nikdy nestretli, nikdy by nemali možnosť prepojiť svoje energie do jedného prúdu hudobnej tvorby. Aké miesto v stavaní našich mostov má nórsky huslista, hráč na hardangerských husliach, skladateľ a pedagóg Nils Økland? Po prvýkrát sme sa Nilsom stretli v Osle. Vytiahol svoje husle, zahral pár melódií a ja som začal tušiť, že nás spolu s Borisom Lenkom a Braňom Dugovičom čaká po minulom roku so Steinarom Raknesom a Torem Brunborgom ďalšie hudobné dobrodružstvo. Teším sa nielen na výsledok – nové spoločné dielo –, ale najmä na objavovanie a tvorenie počas skúšok, nové slovenské, nórske, vlastné, rómske či židovské piesne. Teším sa na hostí projektu – mladú slovenskú speváčku Gabrielu Kováčikovú aj kontrabasistu Róberta Ragana. A v neposlednom rade sa teším na publikum, ktorému budeme môcť spoločnú energiu a myšlienku prostredníctvom hudby odovzdať. Vieme, že týmto projektom svet nezmeníme. Môžeme však k zmene prispieť, inšpirovať ďalších ľudí, povzbudiť k stavaniu mostov medzi nimi a rôznymi komunitami, ktoré sú v našej spoločnosti zraniteľnejšie, slabšie či ponižované. Keby hudba mohla inšpirovať a formovať naše každodenné spolužitie, spoločensko-politické debaty a vytvárať most dôvery medzi Slovákami a minoritami, mali by sme sa o niečo lepšie. Žijeme pomerne dramatické a neisté časy a tak nové prepájanie, porozumenie potrebujeme ako soľ. Mohlo by byť o pár hejtov, ponižujúcich slov či dokonca vystrelených nábojov menej. Veľmi si to želáme.

Jozef LUPTÁK
violončelista, staviteľ mostov

continuo

podcast festivalu konvergenzie

o hudbe, komornej hudbe, hudobníkoch, festivalových novinkách, ale aj o tom, čo sa okolo nás deje

- 37** Od škandálu v jazzovom klube k ECM – Nils Økland
- 36** Hudba, ktorá rozpráva príbehy – KONVERGENCIE 2023
- 35** Cesta za Festivalom Concertando 2023 do Ríma – reportáž
- 34** Janáček v Bratislave – reportáž z festivalu
- 33** Roth číta Janáčka
- 32** Janáček – známy i neznámy

počúvajte na:

Podbean
Apple Podcasts
Spotify

u. fond
na podporu
umenia

vznik podcastu continuo
z verejných zdrojov podporil
fond na podporu umenia

Arve HENRIKSEN (trúbka, NO) študoval na konzervatóriu v Trondheime. Svetoznámy nórsky trubkár a improvizátor spolupracoval s najznámejšími hudobníkmi zo škandinávskej i svetovej scény jazzu, improvizovanej i klasickej hudby (Laurie Anderson, John Paul Jones, Ryuchi Sakamoto, Maria Schneider, Bill Frisell), vrátane Tria Mediaeval, S. Wallumrød, M. Ambrosiniho a členov Nils Økland Band, ktorí boli alebo aktuálne sú súčasťou programu Konvergencií. Bol členom kapiel (Motorpsycho, Supersilent), improvizovaných zoskupení, spolupracoval aj s orchestrami, ansámbliami (Cikada String Quartet, Nidaros String Quartet, Zapp 4, The Norwegian Chamber Orchestra, Trondheim Symphony Orchestra, London Sinfonietta, Britten Sinfonia, Deutsche Kammerphilharmonie Bremen, Trondheim Soloists) a vizuálnymi umelcami. Jeho diskografia zahŕňa viac ako 180 nahrávok. V roku 2016 založil hudobné vydavateľstvo Arve Music. Je tiež autorom hudby pre filmy a dokumenty. V poslednom období spolupracuje so skupinou Supersilent, K. Husebøm, H. Fraanjam, D. Kollarom, je členom zoskupení Saumur, Warped Dreamer, Atmosphères a MurMuRatio. Za svoju tvorbu získal viaceré ocenenia a nominácie (The Alarm Award, Norsk Jazzforums Buddy, Radka Toneffs Memorial Award, Paul Acket Award, Kongsberg Jazzfestival's Musician Award, European Jazz musician, Nordisk Råds musikkpris). V roku 2016 mu bol na The University of Gothenburg udelený titul Doctor Honoris Causa. Nahrávka Rímur (s Triom Mediaeval) bola nominovaná v roku 2018 na Grammy.

David KOLLAR (gitara, SK) je rodák z Prešova, gitarista, improvizátor, skladateľ, podľa Jazz Forum Magazine „jedna z najzaujímavejších postáv na európskej hudobnej scéne za posledné desaťročie“. Už na začiatku kariéry patril k špičke súčasnej avantgardnej a jazzovej scény. V roku 2018 získal v rámci Radio.Head Awards Cenu za prínos do hudby, o rok neskôr Cenu za najlepší jazzový album. O jeho projektoch píše v superlatívoch medzinárodná kritika (Pitchfork, Guitar Moderne Magazine, *Ádécouvrir Absolutement France*, *Modern guitarist of 21st century* a d.). Od roku 2005 vydal už viac ako 20 nahrávok (*A Sense of Destiny*, *Sonic Pulses*, *Unexpected Isolation*, *Crime on the Bunny*, *Sculpting in Time*, *Illusions of a separate world*, *Notes from the Underground*, *Komara*, *The Blessed Beat* a d.). Vytvoril tiež hudbu k viacerým filmom (*Jánošík*, *Pandemia SK*, *Fantastický stredovek*, *PUNK JE HNEDÍ*, *COOLTÚRA*, *Starci už len klopi*, *Rana z milosti*, *Herostratos* a d.) a divadelným hrám. Spolupracoval so S. Wilsonom, E. Truffazom, P. Mastelottom, A. Henriksenom),

Ch. Fenneszom a L. Dusilovou. Na stránke *dauidkollardiary.com* sú dostupné online denníky zo života umelca, najnovšie si jeho priaznivci môžu vypočuť podcast, v ktorom číta svoje zápisky z turné, nahrávaní a jeho ciest.

TRIO MEDIAEVAL (NO) vzniklo v roku 1997 v Osle. Repertoár súboru tvoria škandinávske balady a piesne, stredoveká polyfonická hudba Anglicka, Francúzska a Talianska i súčasné kompozície vytvorené špeciálne pre súbor. Širšia verejnosť môže hudobníčky poznať vďaka skladbe D. Langa *Just*, ktorá sa objavila na soundtracku k filmu P. Sorrentina *Mladost*. Nahrávky súboru sa pravidelne od debutu *Words of the Angel* (ECM, 2002) stretávajú s pozitívnymi kritickými ohlasmi (Billboard, Preis der deutschen Schallplattenkritik, BBC Music Magazine, New York Times). Album *Folk Songs* (ECM, 2007) bol nominovaný na Grammy. S týmto programom sa Trio Mediaeval po prvýkrát predstavilo na Dňoch starej hudby na Slovensku. Program koncertu na Konvergenciách vychádza z nahrávky *Rímur* (ECM, 2017). Trio Mediaeval koncertuje po celom svete, vrátane koncertných sál ako Carnegie Hall, Wigmore Hall, Oslo Concert Hall, Bozar Brussels, De Doelen Rotterdam, Muziekgebouw Amsterdam, Wien Konzerthaus a d. Súbor spolupracuje so súčasnými skladateľmi (G. Bryars, I. Moody, A. Smith, D. Lang, J. Wolfe) i s hudobníkmi z jazzovej a world music scény (R. Lislevand, N. Økland, S. Langeland, A. Henriksen, Mats Eilertsen Trio).

NILS ØKLAND BAND (NO) prináša už roky odvážne a krásne výpravy do (i za hranice) svetov nórskiej ľudovej hudby. Líder kapely Nils Økland je zriedkavo autentický huslista – fiddler, vychádzajúci z tradície, no je mu blízky i jazz a barok je často vzdialený len na dĺžku sláčika. Nils muzičoval s Christian Wallumrød Ensemble, robil hluk s Lumen Drones a bez ohľadu na to, či hrá na hardangerských husliach, viole d'amore alebo klasickom nástroji, výraz a oddanosť hudbe sú vždy rovnako vášnivé. Nils Økland Band, ktorej dlhoročným členom je i Nilsov komorný partner, etnomuzikológ a hráč na harmóniu S. Apeland, je skupina výnimočných hudobníkov – vizionárov. Na bratislavskom koncerte sa k nim pripojí aj legendárny nórsky kontrabasista A. Andersen. Tradičná hudba a jazz idú v Nórsku už niekoľko dekád ruka v ruke. Snaha o štýlové a žánrové zaradenie sa tak často stáva čisto teoretickým cvičením, v mnohých ohľadoch ide o dve strany tej istej mince. Príkladom je i tvorba zoskupenia Nils Økland Band, o ktorej možno s istotou napísať len to, že je vždy fascinujúcim hudobným dobrodružstvom.

Ida KELAROVÁ^{CZ}

KAŽDÝ UMÍ ZPÍVAT

hlasový
workshop

pre každého, kto chce zažiť silu a chuť spievať

25. - 26. 10.
ZÁMOK SMOLENICE

POĎ SI VYSPIEVAŤ EMÓCIE S IDOU KELAROVOU DO ČAROVNÉHO PROSTREDIA ZÁMKU V SMOLENICIACH!

O tom, že „každý vie spievať“ sme sa s Idou a vyše 25 účastníkmi presvedčili už minulý rok v Košiciach. Preto sme pripravili ďalší dvojdňový workshop, ktorý je pre každého, kto chce spievať – bez ohľadu na jeho skúsenosti. Podujatie je pre každého – neskusených a hanblivých, ale i spevákov-profesionálov.

„Rómska hudba a kultúra sú živé. Piesne sprevádzajú človeka celým jeho životom. Rómske piesne majú kúzelnú moc. Sú skvostom rómskej kultúry. Prejavuje sa v nich srdce, duša a povaha človeka, celého ľudu.“ Ida KELAROVÁ

PRIHLÁSENIE do 30. 9. 2023

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

u. fond
na podporu
umenia

Medzinárodné majstrovské kurzy
podporil Fond na podporu umenia

PARTNERMI SÚ AJ
SMOLENICKÝ ZÁMOK
A SLOVENSKÁ
AKADÉMIA VIED

PIATOK **22/9/2023** / 12:30 / GMB, nádvorie mirbachovho paláca/EMIL
FRIDAY / Bratislava city gallery courtyard/café EMIL

HUDBA MNOHÝCH CHUTÍ

MUSIC OF MANY TASTES

KONCERT S OBEDOM / LUNCH CONCERT

Ján KRUŽLIAK ml. husle/violin

Ľubomír GAŠPAR cimbál/cimbalom

Po vlaňajšom úspechu festival Konvergencie opäť prináša na nádvorí Galérie Mesta Bratislavy netradičný gastronomicko-hudobný zážitok: ľahké obedové menu s hudbou v interpretácii huslistu Jána Kružliaka a cimbalistu Ľubomíra Gašpara. Dvojica vychádza z klasických diel inšpirovaných folklórom, ktoré prostredníctvom improvizácií rozvíja do vlastného hudobného jazyka. Menu s hudbou servírujeme v priestoroch kaviarne Emil, pomenovanej po barónovi Mirbachovi. Ten mestu venoval svoj palác, aby v ňom zriadilo galériu. Príjemné počúvanie a dobrú chuť!

Music of many tastes - improvisation-folklore-jazz project served with a light lunch menu in Café Emil in the courtyard of the Bratislava City Gallery.

TRVANIE / DURATION 80 MIN.

PIATOK **22/9/2023** / 18:00 / 19:00 / klarisky
FRIDAY / klarisky concert hall

MODLITBY A SNY

PRAYERS AND DREAMS

Branislav DUGOVIČ klarinet/clarinet

Eduardo MARTÍNEZ CABALLER^{ES} hoboj/oboe

Peter BIELY^{SK/ES} husle/violin

Daniel RUMLER husle/violin

Martin RUMAN viola/viola

Jozef LUPTÁK violončelo/cello

Romana UHLÍKOVÁ kontrabas/double bass

Modlitby, vízie, sny a hudba, komorný koncert z diel súčasného argentínskeho skladateľa Osvalda Golijova a klasika hudby 20. storočia Darius Milhauda.

Prayers, visions, dreams and music, chamber music by contemporary Argentine composer Osvaldo Golijov and 20th-century classical music master Darius Milhaud.

TRVANIE / DURATION 60 MIN.

PROGRAM **predkoncertné rozhovory**/pre-concert talks

Oswaldo Golijov (1962)

Dreams and Prayers Isaac the Blind (1994) / **Sny a modlitby Izáka Slepého**

- I. Prelude. Calmo, sospeso
- II. Agitato con fuoco – Maestoso – Senza misura, oscillante
- III. Teneramente – Ruvido – Presto
- IV. Calmo, sospeso – Allegro pesante
- V. Postlude. Lento, liberamente

Darius Milhaud (1892–1974)

Les Rêves de Jacob, op. 294 (1949) / **Jacob's Dream** / **Jákobove sny**

- I. L'oreiller de Jacob / Jacob's pillow: Aimé
- II. Le premier rêve (l'échelle des anges) / The first dream (the angels ladder): Mystérieux
- III. Prophétie / Prophecy: Modéré
- IV. Deuxième rêve (lutte avec l'ange et bénédiction) / Second dream (fight with the dark angel and benediction)
Modérément animé
- V. Israël (Hymne): Modérément animé

„Der Traum ist nicht vergleichbar dem unregelmässigen Ertönen eines musikalischen Instruments, das anstatt von der Hand des Spielers, von dem Stoß einer äußeren Gewalt getroffen wird, er ist nicht sinnlos, nicht absurd...“

„Sen nie je chaosom nesúladných zvukov z nástroja, keď ho namiesto ruky hudobníka náhodne rozozvučí vonkajšia sila, nie je bezo zmyslu, nie je absurdný...“

Sigmund FREUD (Výklad snov / Traumdeutung, 1900)

Modlitby, vízie, sny. Na tomto koncerte bude znieť hudba, ktorá je mystická, povznášajúca a odkazuje na význam snov v kresťanstve i judaizme. Francúzsky klasik hudby 20. storočia Darius Milhaud a oceňovaný súčasný argentínsko-americký skladateľ Oswaldo Golijov, ktorých spája eklektický prístup k hudobnému materiálu, sa vo svojich dielach inšpirovali profetickými snami. Milhaudove hobojoyé kvinteto je kontempláciou o snoch a víziách starozákonného proroka. Kvinteto pre (klezmer) klarinet a sláčikové nástroje vzniklo pod dojmom myšlienok stredovekého kabalistického rabína hľadajúceho vysvetlenie univerza v kombináciách písmen židovskej abecedy. **Oswaldo Golijov** (1960), ktorého tvorbu americká kritika charakterizovala ako „hudbu plnú vášne, humoru, tragickosti a všetkých komplexností života“, pochádza zo židovskej rodiny, ktorá do Južnej Ameriky emigrovala z Rumunska. Študoval na Rubinovej akadémii v Jeruzaleme i v USA, kde medzi jeho pedagógov kompozície patrili George Crumb (1929–2022) a Oliver Knussen (1952–2018). Jeho tvorbu ovplyvnila okrem klasickej aj židovská hudba, klezmer, ale tiež karibské rytmy a melódie i tango nuevo Astora Piazzollu. Vo svojich dielach používa okrem tradičných rozšírené techniky hry, elektroniku a indeterminizmus. Golijov, ktorý je na Slovensku prakticky neznámy, je etablovaný autor.

Jeho violončelový koncert *Azul* premiéroval a nahral Yo-Yo Ma, spolupracoval tiež s legendárnou sopránistkou Dawn Upshaw, pre ktorú skomponoval Grammy ocenenú operu *Ainadamar* (2003). Pri príležitosti 250. výročia smrti J. S. Bacha dostal v roku 2000 spolu s Wolfgangom Rihmom, Sofiou Gubajdulinou a Tanom Dunom objednávku napísať pašie. Výsledkom bolo senzujúce ikonoklastické dielo reflektujúce latinskoamerický katolicizmus. Je tiež autorom hudby k niekoľkým filmom kultového režiséra Francisca Forda Coppolu (*Youth withouth youth*, *Tetro*). Klarinetové kvinteto *Dreams and Prayers of Isaac the Blind* (Sny a modlitby Izáka Slepého) premiéroval Kronos Quartet s legendárnym Giorom Feidmanom. Americké kvarteto urobilo aj referenčnú nahrávku tohto diela s Davidom Krakauerom. Slovenskú premiéru mala skladba na BHS v roku 2008 s Martinom Mosorjakom a Zwiebel Quartet.

„Pred 800 rokmi rabín Izák Sagi Nehor (známy tiež ako Izák Slepý, asi 1160—1235), veľký kabalista z Provensalska, vytvoril rukopis, v ktorom tvrdí, že všetky veci (objekty) a činy (procesy) celého tvorstva (vesmíru) sú výsledkom kombinácií písmen hebrejskej abecedy: ‚Vychádzajú z ich názvu, písmená sú ako konáre, ktoré sa objavujú na spôsob mihotavých plameňov, sú menlivé a predsa pevne poprepájané.‘ Jeho tvrdenie rezonuje dodnes: nesnaží sa aj časť dnešnej vedeckej obce o definovanie podstaty našej existencie pomocou akéhosi kľúča alebo inak definovaného ‚kódu‘? Izákova celoživotná oddanosť vlastnému presvedčeniu je rovnaká ako dedikovanosť hráčov sláčikových kvartet a oddanosť klezmer muzikantov. V ich hľadaní niečoho, čo vzniká z hmatateľných prvkov, no presahuje ich, snažia sa dospieť k jednote, k splynutiu. Geršom Šolem (1897—1982, zakladateľ moderných akademických štúdií židovskej mystiky), hovorí, že hľadaním jednoty ‚Izák a jeho stúpenci nemyslia extázu, jedinečný akt vystúpenia zo seba samého, v ktorom zaniká vedomie ľudského bytia. Devekut, splynutie (jednota) je neustály stav, ktorú je živený a obnovovaný meditáciou.‘ Ak nie je túžba po splynutí s univerzom – túžba po jednote tou hlavnou intenciou, zmyslom, ako inak by sa dal vysvetliť podivný život, ktorú Izák viedol... alebo ako vysvetliť snahu zoskupení ‚štyroch duší‘, ktoré sa desaťročia snažia transformovať svoju

individualitu do jednoty, akéhosi vyššieho organizmu, ktorý sme si zvykli nazývať sláčikovým, kvartetom? Ako vysvetliť snahu generácií klezmerov hrajúc pri oslavách narodení, svadieb a pohrebov objaviť melódiu, ktorá by sa mohla oslobodiť od seba samej a byť len dychom, vzduchom alebo duchom b-žim? (Ruach – jednotný hebrejský výraz pre vzduch, dych, ale aj b-žiu prítomnosť). Časti tejto skladby mi evokujú tri jazyky, ktorými židovský národ vo svojej histórii komunikoval. To do istej miery odráža aj epickosť kompozície. Prelúdium a 1. časť mi evokuje najstarší jazyk – aramejčinu; 2. časť – jidiš, bohatý a krehký jazyk dlhého vyhnanstva; 3. časť a Postlúdium sú v hebrejčine, svätom jazyku. Prelúdium a prvá časť sa rôznymi spôsobmi odvolávajú na dve modlitby: Kvarteto hrá prvý úsek ústrednej modlitby Vysokých sviatkov Unetane Tokef (Pripomínajme si svätosť tohto dňa'), zatiaľ čo klarinet snovými motívmi evokuje nápev modlitby Avinu Malkeinu (Otče náš, Kráľ náš). Druhá časť vychádza z tradičnej tanečnej melódie The Old Klezmer Band, ktorá je v kontraste s nesúrodým hudobným materiálom, zdôrazňujúc tak svoju jedinečnosť. Tretia časť vznikla skôr než celý cyklus. Je to inštrumentálna verzia Kvakarat – diela, ktoré som napísal pred niekoľkými rokmi pre Kronos kvartet a kantora Mišu Alexandroviča. Po vypočutí imitácie kantorského spevu v interpretácii Davida Krakauera pochopíme pravý význam slova ‚klezmer‘, nástroj piesne. Táto časť spolu s postlúdiom vychádza opäť z modlitby Unetane tokef, avšak začína tam, kde v 1. časti skončila, uzatvára ju: ‚Ty počítaš, súdiš a vidíš do duší všetkých živých, určuješ stvoreniu jeho tvar a výrok za jeho činy.‘ Rovnako ako snívanie a modlitba je pre toto dielo dôležitá aj nevidomosť, slepota. Intuitívne som vždy cítil, že na dosiahnutie čo dôslednejšej interpretácie, by mali interpreti hrať takpovediac ‚naslepo‘. Preto sa zrejme hovorí, v rôznych kultúrach po celom svete, že všetci legendárni bardi, počnúc Homérom, boli vraj slepí. ‚Slepota‘ je pravdepodobne tajomstvom veľkých sláčikových kvartet, tých, ktoré nepotrebujú oči na to, aby komunikovali medzi sebou, komunikovali s hudbou alebo s publikom. Toto dielo je mojou poctou Izákovi z Provencalska a všetkým slepým muzikantom, ktorí môžu túto skladbu hrať naspamäť, od srdca. Nevidomosť mi teda pripomenula, ako komponovať spôsobom, akým to bývalo na počiatku: ‚Umenie, ktoré pramení a spolieha sa na našu schopnosť spievať a počuť, so silou stavať zvukové zámky v našich spomienkach.“

osvaldo GOLIJOV

„Vitálny element v hudbe je melódia, tú by si mal byť človek schopný pospevovať či písať na ulici, bez takej melódie je všetka technika márna,“ povedal **Darius Milhaud** (1892 –1974), francúzsky skladateľ, rodák z Marseille a člen Parížskej šestky, s ktorou ho spájal v hudbe odpor voči pátosu nemeckého romantizmu i éterickosti francúzskeho impresionizmu. Ako jeden z prvých európskych skladateľov 20. storočia Milhaud vo svojich dielach experimentoval s polytonalitou, jazzom, ale tiež hudbou Karibiku a Latinskej Ameriky. Diapazón jeho hudobných inšpirácií rozšíril pobyt v Brazílii, kde pôsobil dva roky so známym básnikom a dramatikom Paulom Claudelom (1868 –1965) v diplomatických službách, i časté cesty, ktorých sa nevzdal ani v neskoršom veku, keď ho artritída pripútala na invalidný vozík. Milhaud bol nesmierne plodný autor. Vytvoril 443 diel, medzi najznámejšie patria balety *Stvorenie sveta*, *Vôl na streche*, ale do jeho kompozičného odkazu patrí tiež 18 sláčikových kvartet. Kvôli židovskému pôvodu Milhaud ušiel v roku 1940 pred nacistami do USA, do Paríža sa vrátil až v roku 1947. Až do 70. rokov 20. storočia učil súčasne na Mills College v Kalifornii, kde medzi jeho študentov patrili aj známy jazzový klavirista Dave Brubeck. *Les Rêves de Jacob*, op. 294 – kvinteto pre hoby a sláčikové nástroje je skladba z roku 1948. Dielo vzniklo pre festival moderného tanca v USA. Je inšpirované prorockými snami starozákonného proroka Jáкова: o rebríku do nebies, o zápase s Bohom a o požehnaní...

Andrej ŠUBA

Preklad textu O. Golijova Michal PALKO

SOBOTA 23/9/2023 / 16:00 / 18:00 / 20:00 / Primaciálny palác
SATURDAY / Primatial Palace

BRATISLAVSKÁ NOC KOMORNEJ HUDBY

BRATISLAVA CHAMBER MUSIC NIGHT

Tradičný konvergenčný maratón komornej hudby, ktorý neunaví, ale prekvapí zriedkavými hudobnými zážitkami. Diela laureátov skladateľskej súťaže festivalu Konvergenzie, pocta géniovi hudby 20. storočia Györgymu Ligetimu, ktorého 100. výročie narodenia si hudobný svet tento rok pripomína, a exkurzia do sveta anglickej imaginácie v dielach Benjamina Brittena a Franka Bridgea. Posúvame hudbu ďalej!

A traditional convergence marathon of chamber music that does not tire but surprises with rare musical experiences. The works of the laureates of the composers' competition of the Convergence Festival, a tribute to the genius of 20th-century music György Ligeti, whose 100th birth anniversary the music world commemorates this year, and an excursion to the world of English imagination in the works of Benjamin Britten and Frank Bridge.

#POSÚVAMEHUDBUĎALEJ / 16:00

KONCERT Z DIEL LAUREÁTOV SKLADATELSKEJ SÚŤAŽE KONVERGENCIÍ

PROGRAM **Juraj GAŽMERČÍK** (1993) Smútočná hudba
Marek FÓRA (2001) Morning in the garden
Šimon LUČENIČ (1990) Tempora amissa
Adam ŠTEFUNKO (1997) (re)Pulsion

Rosita PIRITORE (1996) Quartetto d'archi*
Alonso J. BURGOS (1986) Variations for 4 cellos

*víťazka/winner of the V. Mendelssohn Competition 2022

Branislav DUGOVIČ, Albín BLAHO klarinet/clarinet
Juraj TOMKA, Ján KRUŽLIAK husle/violin
Jozef LUPTÁK, Branislav BIELIK violončelo/cello
Nora SKUTA, zuzana BIŠČÁKOVÁ klavír/piano

SPECTRUM QUARTETT

Ján KRUŽLIAK ml. 1. husle/1st violin
Miroslav VILHAN 2. husle/2nd violin
Peter DVORSKÝ viola/viola
Branislav BIELIK violončelo/cello

Paolo ANDRIOTTI^T violončelo/cello

Nikola ADAMCOVÁ, Anna KOZÁKOVÁ, Natália VEREŠOVÁ violončelo/cello
Študentky sú žiačkami Konzervatória v Bratislave.

Tretí ročník Skladateľskej súťaže v rámci celoročnej činnosti o.z. Konvergenzie z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

Partnermi súťaže sú aj SOZA - Slovenský zväz autorský, PKF — Prague Philharmonia, Vladimír Mendelssohn Competition, RTVS - Rádio Devín, Hudobné centrum, Hudobný život a časopis Harmonie.

TRVANIE / DURATION 60 MIN.

JUBILEJNÍ 30. KONCERTNÍ
SEZONA 2023•2024

pkf prague philharmonia

Hana Dohnálková — dramaturgie a moderace

CYKLUS SOUDOBÉ HUDBY S

STUDIO ŠVANDOVA
DIVADLA NA SMÍCHOVĚ
V PRAZE

Státní fond kultury ČR

S1 MICHAL RATAJ (1975) – MEZI ŽÁNRY
úterý 24. října 2023, 19.00

S2 HANUŠ BARTOŇ (1960) a MICHAL NEJTEK (1977) – HUDBA PO ROCE 2000
úterý 12. prosince 2023, 19.00

S3 JAROSLAV PELIKÁN (1970) – MEZI FLÉTNOU, KOMPOZICÍ A OPEROU
úterý 13. února 2024, 19.00

S4 SLOVENSKÉ ŽENY SKLADATELKY: Jana Kmitřová (1976) a Lenka Novosedlíková (1989)
čtvrtek 14. března 2024, 19.00

S5 MARTIN HYBLER (1977) – PORTRÉT
Hosté: **Vilém Veverka** — *hoboj* a **Kateřina Englichová** — *harfa*
úterý 23. dubna 2024, 19.00

S6 DVACET LET CYKLU S – SOUČASNÝ PRAŽSKÝ HUDEBNÍ KOKTEJL
Petr Wajsar — **Jan Kučera** — **Miloš Orson Štědroň** — **Martin Hybler**
úterý 18. června 2024, 19.00

PKF.CZ

PODPOROVATELÉ CYKLU S: LIBOR A VERONIKA WINKLEROVI • KULTURNÍ SPOLUPRÁCE SE ŠVANDOVÝM DIVADLEM NA SMÍCHOVĚ

ZA PODPORY

GENERÁLNÍ PARTNER

HLAVNÍ PARTNER

GENERÁLNÍ MEDIÁLNÍ
PARTNER

HLAVNÍ MEDIÁLNÍ
PARTNER

PATRON

PARTNEŘI CYKLU S

„Smútočná hudba sa snaží byť umeleckým stvárnením smútku nad stratou blízkeho človeka, hudobnou expresiou žiaľu, vyrovnávania sa s pominulosťou života, no súčasne vyjadrením nádeje a viery. Kompozičným zámerom skladby je predovšetkým maximálna koncentrácia výrazu a motivicko-tematickej práce. Pozíciu štruktúrneho, ako aj sémantického stredobodu tu zohráva čas: vzťah plynutia a statickosti, ticha a zvuku, lineárnosti a spojenia.“

Juraj GAŽMERČÍK

Juraj GAŽMERČÍK je študentom kompozície na HAMU v Prahe. Predtým absolvoval hru na bicích nástrojoch (P. Solárik, I. Szabó) a štúdium skladby (K. Koreňová) na Konzervatóriu J. L. Bellu v B. Bystrici. V roku 2017 získal magisterský titul v odbore muzikológia na Filozofickej fakulte UK v Bratislave. Okrem komponovania a aranžovania skladieb príležitostne vystupuje ako interpret (Regale, Bossa Nova Joao Gilberto Quartet, Monika Sonk Trio). Pôsobí ako učiteľ hry na bicích nástrojoch na základných umeleckých školách i súkromne. Príležitostne publikuje o hudbe a umení.

„Morning in the garden je minimalistická kompozícia inšpirovaná estetikou Steva Reicha. Koncept minimalizmu je však prísne dodržiavaný (s výnimkou pár taktov) len v klavírnom parte. Ostatné nástroje sa držia tohto princípu voľnejšie. Okrem konceptu symetrie v klavírnom parte (je stanovená os, okolo ktorej sa hlasy nad ňou aj pod ňou hýbu naraz v rovnakej vzdialenosti) je tu aj koncept narušenia formy, ktorú už minimalizmus ako taký rozbíja, no šiel som ešte ďalej tým, že začiatok a koniec skladby sa pre jednotlivých hráčov nenachádza v jednom bode. Klavirista na pódiu začína sám a ostatní hráči sa k nemu na pódiu pridajú až tesne pred začiatkom ich partu. To isté platí aj o konci, kde klavirista ostáva na pódiu dohrať skladbu sám. Elektronika dotvára atmosféru skladby. Vznikla (ako aj názov skladby) editovaním audionahrávky, na ktorej môj sused v sobotné ráno kosí v záhrade trávu.“

Marek FÓRA

Marek FÓRA začal ako 9-ročný chodiť na klavír, prvé skladby vytvoril vo veku 15 rokov. Po absolvovaní gymnázia v Považskej Bystrici nastúpil na Konzervatórium v Bratislave, momentálne je študentom 2. ročníka kompozície a 1. ročníka dirigovania v triede Konstantina Ilievského. Bol laureátom Skladateľskej súťaže Konvergencií v roku 2022.

„Skladba Tempora amissa (Stratené časy) je akousi reflexiou na aktuálne dianie. Vo svete, ktorý je neustále v konflikte, človek zabúda na to, čo je skutočne dôležité a necháva sa strhnúť vírom udalostí minútu po minúte, a až keď sa zastaví a spozornie, dokáže si uvedomiť hodnotu toho, čo mu preteká pomedzi prsty, hodnotu života. Tak ako aj v ňom, aj v skladbe sa striedajú napäté okamihy s kontemplatívnymi, v túžbe vytrhnúť sa z neustáleho kolobehu a nastoliť mier. Mier medzi národmi, mier samých v sebe. Stratené časy sú všetky tie chvíle, ktoré nevenujeme jeden druhému s pochopením, priateľstvom a empatiou.“

Šimon LUČENIČ

Šimon LUČENIČ je slovenský skladateľ narodený v Bratislave, kde v súčasnosti žije. Po štúdiách ekonómie nastúpil na VŠMU v Bratislave, kde aktuálne ukončil 4. ročník štúdia hudobnej kompozície. Jeho tvorba bola uvedená na rôznych festivaloch na Slovensku, poslednou významnou udalosťou bolo 3. miesto v skladateľskej súťaži festivalu Konvergenie v roku 2022 za skladbu *La conversaciòn*. Vo svojej tvorbe sa snaží o autentickú reflexiu sveta v jeho pestrosti.

„K príznakom stresu patrí aj pocit zovretého hrudníka a zvýšený výskyt nehôd z dôvodu absencie vnímavosti na detaily. Stres sa stáva spoločníkom človeka. Zaslepuje mu myseľ a extrémne ťažko sa dostáva z jeho zovretia, hoci si jeho prítomnosť často neuvedomuje alebo ju dokonca priamo odmieta. V dnešnej dobe nie je ťažké podľahnúť stresu. A to nielen preto, že máme za sebou niekoľkoročnú pandémiu a naši susedia zažívajú hrôzy vojny, ktoré doliehajú aj na nás. Do veľkej miery je to spôsobené práve každodennými situáciami v rodine, škole či práci. Vlastné skúsenosti so stresom ma motivovali k napísaniu skladby (re)Pulsion založenej na poltónových pohyboch. Prácou so súzvukmi, ktoré vytvárajú, som sa snažil navodiť pomocou rôznych farieb, ktoré poskytuje obsadenie klarinet, klavír, husle a violončelo, azda až otravné napätie, ktoré často v poslucháčovi vytvára nepohodu a pocit neistoty. Podarí sa mi niekedy vyslobodiť sa z bolestivého zovretia stresu?“

Adam ŠTEFUNKO

Adam ŠTEFUNKO pochádza z Bratislavy, hudbe sa venuje od piatich rokov. Jeho prvé kompozičné pokusy vznikali už na základnej škole. V roku 2010 začal navštevovať hodiny kompozície na ZUŠ sv. Cecílie. Po gymnáziu ho hudba zaviedla na Konzervatórium v Bratislave, kde vyštudoval hru na klavíri, zobcovej flaute a začal sa venovať kompozícii. Absolvoval štúdium informatiky a kognitívnej vedy na Fakulte matematiky, fyziky a informatiky Univerzity Komenského v Bratislave. Študuje hru na čembale a historických klávesových nástrojoch na JAMU v Brne. Jeho tvorba zaznela v interpretácii zboru Tempus a na festivale Asynchrónie. Minulý rok bol laureátom skladateľskej súťaže festivalu Saxophobia.

„Sláčikové kvarteto možno opísať ako sondu do sebezodbornosti, charakteristickú pre fraktálne tvary. Tento fascinujúci druh symetrie často prehliadame, no obklopuje nás v prírode a vo všetkých živých bytostiach. O sebezodbornosti hovoríme, ak je celý objekt presnou alebo približnou kópiou jednej z jeho častí – svoju formu môže opakovať v rôznych mierkach. Hudba tiež odzrkadľuje kombináciu zvukov z hudobných jazykov, ktoré sprevádzali skladateľov osobný rast.“

Rosita PIRITORE

BENEŠ / SOLLIMA / LIGETI / 18:00

Ádám BÁNDA^{HU} husle/violin

Athanasios IOANNOU^{GR} lesný roh/French horn

Nora SKUTA klavír/piano

Paolo ANDRIOTTI^{IT} violončelo/cello

PROGRAM **Juraj Beneš** (1940—2004)

Nokturná pre klavír / Nocturne for piano (výber/selection)

Nokturno č. 3 (1992)

Nokturno č. 6 (2000)

Giovanni Sollima (1962)

Concerto Rotondo (1998)

I. Lento con libreta

II. Allegro

III. Yafú

IV. Allegro

György Ligeti (1923—2006)

Trio pre husle, lesný roh a klavír / Horn trio

I. Andantino con tenerezza

II. Vivacissimo molto ritmico

III. Alla marcia

IV. Lamento. Adagio

TRVANIE / DURATION 70 MIN.

Hoci sa v súvislosti s kompozičným odkazom slovenského skladateľa a dlhoročného pedagóga VŠMU, prof. **Juraja Beneša** (1940—2004) skloňuje najčastejšie opera a postmoderné hudobné divadlo, klavíru patrí v jeho tvorbe tiež dôležité miesto. Hru na tomto nástroji vyštudoval na bratislavskom Konzervatóriu u Romana Rychlu a už popri štúdiu skladby na VŠMU u Jána Cikkera pracoval ako korepetítor v Opere SND (1964—1974). Spomedzi viacerých Benešových klavírných diel si určite pozornosť zaslúži šesť sonát a voľný cyklus 8 noktúrnych vznikajúcich medzi rokmi 1989—2004. Skladby zaradili do svojho repertoáru Daniela Varínska, Nora Skuta i Veronika Lacková-Lovranová, ktorá noktúrná kompletne uviedla v roku 2007 na festivale Melos-Étos.

Noktúrná sú obvykle pokojné a kontemplatívne skladby evokujúce noc. Hoci sa termín „notturmo“ frekventovane objavuje už v 18. storočí, noktúrná pre klavír ako synonymum poetickkej kompozície presadil na koncertných pódiiach írsky klavirista John Field (1782—1837), ktorého tvorba anticipuje azda najznámejšie príklady tohto žánru, noktúrná Fryderyka Chopina (1810—1849). „Hudba noci“ však, ako to napokon píše v komentári k svojim dielam aj Juraj Beneš, obsahuje širší diapazón nálad, obrazov, emócií a zvukov. Stretávame sa s ňou v dramatických operných scénach (Mozart) a ani v 19. storočí nebola spätá výlučne s lyrikou, prípadne s rozprávkovými obrazmi (Mendelssohn), ale tiež s temnými silami (Berlioz). Metafora noci, ako času neistoty, melanchólie či myšlienok na smrť, je potom typická pre hudbu po roku 1900 v dielach skladateľov ako Mahler, Schönberg, Varèse, Barraqué, Carter, Birtwistle či Lachenmann.

„Notturmo, nočná skladba na („dobrú“) noc, skladba vyjadrujúca („romantickú“) noc (všetci šepnú: ššššopééén...)... No nokturmo môže byť aj nočné spanie-nespanie, bdenie-nebdenie (nočná mora), halucinácie, vidina (a ten Chopin je takejto verzii bližší než sa zdá)... Noktúrno (notturmo) môže byť aj akýmsi skladateľským „súkromným šíalenstvom“ (cesta do hlbín noci), ak pod týmto rozumieme tvrdohlavé trvanie na autorskom presvedčení, že komponovanie je absolútne non profit činnosť, zameraná občas aj na výskum seba samého (t. j. noktúrnovej veci), výskum, ktorého cieľom by mohlo/malo byť poznanie autora a potešenie poslucháča, pričom to prvé nemôže viesť k ničomu inému ako ďalšiemu noktúrnu.“

Juraj BENEŠ

cítat J. Beneša z bulletinu Slovenskej filharmónie, archív V. Lackovej-Lovranovej

„Ked si spomeniem na profesora Beneša, vždy sa mi vynorí obraz človeka s mladíckou energiou, slobodného a uvedomelého. Na niekoho, kto si aj v ťažkých chvíľach dokázal udržať pevné hodnoty, nestratil radosť zo života a neustále sa zaujímal o dianie na hudobnej scéne. Ako pedagóg na nás študentov pôsobil svojím neautoritatívnym vyžarovaním, s radosťou s nami viedol dynamické rozhovory o umení, hudbe i dôležitých hodnotách života. Jeho priateľské správanie bolo založené na vzájomnej úcte. Inšpiroval nás svojimi myšlienkami a vyzýval k činnosti, k zdokonaľovaniu a k vážnosti prístupu k našej profesii. Aj keď odišiel príliš skoro, svojím umeleckým pôsobením, svojimi ideami sa mi vryl hlboko do pamäti a spomienku na neho nosím v sebe dodnes.“

Nora SKUTA

(AŠ)

NOSTALGIA VEČNÉHO EMIGRANTA

Prelom 70. a 80. rokov minulého storočia zastihol **Györgya Ligetiho** (1923—2006) uprostred dlhej tvorivej krízy, svojím štvorročným rozsahom celkom neobvyklej pre inak činorodého skladateľa. Príčin bolo viacero. Jednou z nich bolo vyčerpanie po zavŕšení veľkého projektu opery *Le Grand macabre*. Po jej napísaní Ligeti v roku 1978 vytvoril ešte dve čembalové etudy (populárne, no predsa len príležitostné kompozície kratších formátov), potom nasledovalo dlhé autorské ticho. K tvorivému vyčerpaniu sa pripojilo aj vyčerpanie fyzické, ktoré si vyžiadalo dve dlhšie hospitalizácie. Skutočné dôvody však ležali oveľa hlbšie. Toto obdobie bolo totiž pre Ligetiho akosi „druhou emigráciou“. Tá prvá, fyzická, prebehla v decembri 1956 za rachotu ruských tankov v uliciach Budapešti, keď mladý skladateľ s manželkou a rukopismi svojich partitúr v kufri dramaticky prekročil hranice s Rakúskom. Čoskoro doslova vhuhol do centra diania v západoeurópskej povojnovej avantgarde, keď sa stal spolupracovníkom elektroakustického štúdia Kolínskeho rozhlasu a častým účastníkom letných kurzov v Darmstadte. Táto emigrácia znamenala zároveň radikálny zvrät v jeho tvorivej činnosti – a prakticky ho zachránila pred tým, aby ostal iba ďalším z radu epigónov Bélu Bartóka, čo bol osud mnohých z jeho skladateľsky vzdelaných krajanov. A hoci bezozvyšku neprijal tvorivé metódy integrálneho serializmu ani pohrávanie sa s ideami indeterminizmu a otvoreného diela, dalo by sa povedať, že patril k popredným ideológom avantgardy, keďže popri dokonale vybrúsenej kompozičnej technike mal dar obdivuhodnej verbálnej výrečnosti (v niekoľkých svetových jazykoch súčasne) aj prenikavej ostrosti intelektu. Ligeti stál na podobných pozíciách ako Boulez či Adorno: komponovanie bolo svojím spôsobom metódou výskumu, dielo riešením čiastkových problémov na ceste nikdy nekončiacej sa evolúcie, ktorej cieľom bolo čo najviac pretrhnúť vzťahy s umením minulosti, kompromitovanej len celkom nedávno prekonanou epizódou nacizmu a fašizmu a tiež aktuálnou kultúrnou politikou na opačnej strane železnej opony. Nasledovanie tejto cesty so skalopevným presvedčením pokladal za historickú nevyhnutnosť, ba priam morálny imperatív. Pravdaže, tieto postoje dostali hneď na začiatku svoje trhliny v tvorivej praxi: to, čo sa zdalo ako ideálny nástroj „hudby budúcnosti“, stvorenej prakticky z ničoho a dokonale očistenej od nánosov tradície, teda elektroakustická kompozícia, Ligetiho umelecky vonkoncom neuspokojovalo. Svoje tri pokusy neskôr sám označil za „prstové cvičenia“ a jeho záujem čoskoro vyprchal. Idey z tejto oblasti potichu preniesol na pole, ktoré mu bolo oveľa bližšie a ktoré aj technologicky oveľa lepšie ovládal. Po premiére *Atmosphères* pre veľký orchester v roku 1961 bolo jasné, že na scéne je skladateľ akustickej hudby s výrazným a veľmi špecifickým vyjadrovacím jazykom. Ten následne dozrieval a ďalej prekvital v reťazi prevažne inštrumentálnych diel (v menšine prípadov s účasťou vokálnej zložky a výnimočne v komornom žánri): *Violončelový koncert*, *Lontano*, *Kammerkonzert*, *Rekviem*, *Melodien*, *Ramifications*, *Clocks and Clouds*, *Aventures et Nouvelles Aventures*, *Continuum*... Stali sa studnicou nevyčerateľnej inšpirácie pre skladateľov niekoľkých generácií, ligetiovské formulky do dnešných dní imitujú takmer všetci... Avantgarde však po istom čase došiel dych; koncom 70. rokov sa zjavili skladatelia z východného bloku, prinášajúci nový typ estetiky, ktorá s tou Ligetiho už nemala veľa spoločného, k ideovej roztržke dochádzalo aj v Ligetiho hamburskej kompozičnej triede: starnúci avantgardista sa ocitol zoči-voči mladým učeníkom poškľučujúcim po minimalizme a hedonistickej lubozvučnosti, tušiac, že status quo už nezachránia ani brilantne artikulované argumenty, ani intelektuálny ostrovtip. Ako preplávať medzi skyllou avantgardy a charybdou postmoderny – a nestratiť pri tom tvár? V tejto situácii muselo dôjsť k druhej, tentoraz vnútornej, emigrácii. Tvorivé ticho prerušila až skladateľská objednávka v roku 1982. Prišla z Hamburgu, rodného mesta Johannesa Brahmsa, požiadavkou bolo vytvoriť dielo, ktoré by sa stalo súčasným pendantom k Brahmsovmu *Triu pre husle, lesný roh a klavír op. 40*. Podľa Ligetiho slov bolo Brahmsovo trio iba akýmsi v oblakoch sa vznášajúcim predobrazom; vo svojom vlastnom *Hornovom triu*

z neho nikde necituje, ani sa nesnaží priblížiť brahmsovskej štylistike. Zato však prekvapí prítomnosť zjavných beethovenovských asociácií. Úvodný motív v husliach je jasným odkazom na Beethovenovu klavírnú sonátu „*Les adieux*“, je to motív tzv. hornových kvínt, už u Beethovena citovaný ako gesto rozlúčky. Samozrejme, Ligeti mení jeho intervalové zloženie, aby sa vyhol jasnému tonálnemu ukotveniu. To posúva jeho hudobný jazyk zdaniavo späť o približne 60 rokov, k zvukovému ideálu komornej hudby 2. viedenskej školy. K nemu sa Ligeti blíži aj vďaka aplikovaniu dodekafónie, a to viac schönbergovským než webernovským spôsobom. Tento konzervativizmus viacerých po premiére tria popudil, Ligeti bol priam obvinený zo „zrady avantgardy“. O tom, že sa k tomuto kroku neodhodlal práve najľahšie, však vypovedá výraz jeho tria. V prvej časti neunikneme dojmu, že tri nástroje spolu takmer nekomunikujú. Ponad pokusy huslí a lesného rohu o dialóg klavír iba potichu intonuje lamentóznou figúrou. Tá sa stane jedným z putujúcich motívov, vynárajúcich sa aj v nasledujúcich dielach, od tejto chvíle Ligeti neprestáva nariekať a lamentovať... Zaujímavé je, že máme pred sebou tradičný, navyše motivicky úzko previazaný štvorčasťový sonátový cyklus – hoci pôvodne malo mať trio päť častí, no Ligeti pochopil, že po katarznej passacaglii 4. časti už ďalej nemá čo povedať. A prvá časť svojím pôdorysom aj nápadne pripomína sonátový formu, aj keď do reprízy vplynie každý nástroj vo vlastnom tempe... Prostredné dve časti sú par excellence prejavom ligetiovského humoru, životodarnej ingrediencie jeho hudby, ktorá mu predtým pomohla nesplynúť so sivou masou avantgardy. Tu však už jeho humor balansuje na špicí ostrého sarkazmu: najprv v „scherze“ postavenom na princípe perpetuum mobile s dokola repetovanou stupnicovou figúrou (ďalšia skvelá podoba ligetiovskej metafory „precízneho stroja, ktorý zvnútra skoroduje a rozpadne sa“), potom v rytmicky rozorvanom pochode (karikatúre pochodu) odkazujúcom k ďalšej Beethovenovej sonáte, tentoraz *A dur, op. 101*. Druhá časť je pozoruhodne „rozkrôčená“ medzi minulosťou a budúcnosťou. Jej rytmy aj zvukovosť predznamenávajú diela Ligetihho záverečného tvorivého obdobia, klavírne *Etudy* a *Klavírny koncert*, sú výsledkom jeho dlhoročného absorbovania rôznorodých vplyvov zo strany exotických hudobných kultúr (subsaharská Afrika, Pacifik, Karibik), hudby pre mechanické klavíry od Conlona Nancarrowa, ale aj Beatles či rôznych odnoží vtedajšieho jazzu. Pohľadom do dávnej minulosti je citáť balkánskej melódie známej z Ligetihho klavírnej zbierky *Musica ricercata* z čias pred emigráciou. Spoznávame ju, hoci jej tóny prešli filtrom dodekafónie, a spoznáme ju aj v neskorších skladbách. Je to neodbytný, neodvrátimeľný nával nostalgie večného emigranta. Sám skladateľ v súvislosti s 2. časťou hovorí o „*polymetrickom tanci inšpirovanom rôznymi druhmi ľudovej hudby neexistujúcich etníc, akoby sa Maďarsko, Rumunsko a vôbec celý Balkán nachádzali kdesi medzi Afrikou a Karibikom*“. V skutočnosti však na tento *folklore imaginaire* môžeme zabudnúť; aj tu sa totiž nachádzame pevne na pôde tradície európskej komornej hudby vymedzenej niekoľkými „veľkými B“: Beethoven, Brahms, Bartók, Berg. Ligeti nie je folkloristom, avantgardistom ani postmodernistom. Stáva sa klasikom hudby druhej polovice minulého storočia. Skladateľ-konštruktér je zrazu osobný ako nikdy predtým; čierne odtiene ťaživého lamenta záverečnej passacaglie patria k tomu najtemnejšiemu, najautentickejšie tragickému a zároveň najexpresívnejšiemu z jeho diela. Na konci ostáva len gesto roztvorenej priepasti, zívajúcej prázdnoty medzi najvyšším registrom huslí a pedálovými tónmi lesného rohu. Bez odpovede, bez jednoznačného rozuzlenia... Ostrosť dobových polemík o konzervativizme či progresívnosti dávno vyprchala, ostáva pred nami zásadné a neprehliadnuteľné dielo svojho žánru, hodená rukavica skladateľom (aj poslucháčom) ďalších pokolení.

Robert KOLÁŘ

BRITTEN / BRIDGE / 20:00

Eduardo MARTÍNEZ CABALLER^{ES} hoboj/oboe

Peter BIELY^{SK/ES} husle/violin

Martin RUMAN viola/viola

Paolo ANDRIOTTI^{IT} violončelo/cello

Nora SKUTA klavír/piano

PROGRAM **Benjamin Britten** (1913—1976)
Phantasy Quartet, op. 2

Benjamin Britten

Six Metamorphoses after Ovid, op. 49

- I. Pan
- II. Phaeton
- III. Niobe
- IV. Bacchus
- V. Narcissus
- VI. Arethusa

Frank Bridge (1879—1941)

Phantasy Piano Quartet, H. 94

Andante con moto – Allegro vivace – Andante con moto

„Lekári vám povedia, že cvičenie hudby je veľkým predlžovačom života, pretože hýbe a oživuje ducha, tajne s ním sympatizujú... Je tiež nepriateľom melanchólie a sklúčenosti mysle, ktorú sv. Ján Zlatoústý pravdivo nazval kúpeľom diabla.“

Henry PEACHAM (*The Compleat Gentleman*, 1622)

TRVANIE / DURATION 45 MIN.

„Anglická hudba 20. storočia našla inšpiráciu v hudbe 16. a 17. storočia, stará hudba prebudila novú a tá opätovne oživila starú,“ napísal Peter Ackroyd v knihe *Albion, korene anglickej imaginácie*. Platí to aj pre diela Benjamina Brittena a Franka Bridgea, ktoré uzavrujú Bratislavskú noc komornej hudby. Obdive kompozície spája meno Waltera Willsona Cobbetta (1847—1937), úspešného britského biznismena a amatérskeho huslistu, ktorý, ako sa sám vyjadril, venoval podnikaniu tie chvíľky, kedy sa práve nevenoval hudbe. Jeho učiteľom husľovej hry bol Joseph Dando (1806—1894), priekopník verejných komorných koncertov na Britských ostrovoch. Cobbett ako jeden zo svojich formatívnych zážitkov spomína londýnsky koncert slávneho huslistu Josepha Joachima (1831—1907), Mendelssohnovho a Schumannovho priateľa, a, mimochodom, rodáka z neďalekého Kittsee. Odvtedy doma hrával pravidelne komornú hudbu a jeho dlhodobý záujem o ňu vyústil do prípravy a editorstva dvojzväzkovej *Cobbett's Cyclopedic Survey of Chamber Music* (1929—1930). Cobbett, ktorý ako chlapec dostal od otca vzácne husle od Guadagniho, vlastnil zbierku kvalitných sláčikových nástrojov, ktoré požičiaval talentovaným interpretom. Zvlášť po penziovaní diskretne a s pochopením podporoval interpretov, skladateľov, spolky i edičné aktivity. Medzi jeho mecénske aktivity patrila aj skladateľská súťaž, ktorú založil v roku 1905. Zadaním bolo vytvoriť moderný ekvivalent starých alžbetínskych fancies (fantázií), jednočastových inštrumentálnych skladieb s kontrastnými tempovými a výrazovými úsekmi. Medzi ocenené diela patrila aj *Phantasy Quartet Franka Bridgea* (1879—1942). Bridge bol britský skladateľ, dirigent a ako violista člen viacerých sláčikových kvartetov. Účinkoval napríklad so slávnym Joachimovým kvartetom. Od roku 1912 sa začal viac venovať skladateľskej a dirigentskej činnosti. Bol skladateľom, ktorý začal ako romantik, ovplyvnil ho impresionizmus, počas 1. svetovej vojny sa odmlčal, no v polovici 20. rokov 20. storočia opäť komponoval hudbu, ktorej prostriedky a výraz majú čoraz bližšie k dobovej moderne. Bridge patril medzi pedagógov najvýznamnejšieho anglického skladateľa prvej polovice 20. storočia **Benjamina Brittena**. *Phantasy Quartet, op. 2* pre hoboju a sláčikové trio (1932) vznikol, keď mal skladateľ 18 rokov a študoval na Royal College of Music. V roku 1933 zaznela skladba vo vysielaní BBC a o rok pritiahla k Brittenovej tvorbe po prvýkrát medzinárodnú pozornosť na festivale ISCM vo Florencii. Jednočastová kompozícia má formu, ktorá v duchu zadania súťaže asociuje fantázie anglických skladateľov obdobia renesancie a baroka. Súčasne je v nej prítomná istá pastorálnosť, typická pre britskú hudbu.

Andrej ŠUBA

NEDEĽA 24/9/2023 / 11:00 / Primaciálny palác
SUNDAY / Primatial Palace

JOBUSOVKY KOMORNE KOMORNÉ

KONCERT PRE DETI A RODIČOV / CONCERT FOR CHILDREN

Spevák, hudobník, spisovateľ, herec Braňo Jobus, jeden z najväčších kamarátov detí a tiež Konvergencií, sa predstaví na festivale po deviatich rokoch. Muflón Ancijáš, červotoč Chrumo, Chrontulienka, Plajko či komisár Mrodge a jeho ultranechutné komando ožijú nielen v jeho nezameniteľnom rozprávaní, ale aj v speve Evy Šuškovej. Sprevádzať ich bude komorne komorné Adamcovské obývačkové kvarteto spolu s violistom a skladateľom Slavom Solovicom. Rodinné dopoludnie plné hudby a priateľov, dobrôt aj malých prekvapení, ancijáša jeho!

Branislav JOBUS slovo, spev/voice, reading

Eva ŠUŠKOVÁ soprán/soprano

ADAMCOVSKÝ OBÝVAČKOVÝ KVARTET

Andrea ADAMCOVÁ flauta/flute

Milan ADAMEC husle/violin

Slavo SOLOVIC viola/viola

Nikola ADAMCOVÁ violončelo/cello

TRVANIE / DURATION 50 MIN.

NEDEĽA 24/9/2023 / 19:00 / Moyzesova sieň

SUNDAY / Moyzes Hall

ISABELLE VAN KEULEN
& RONALD BRAUTIGAM
& JOZEF LUPTÁK ZÁVEREČNÝ KONCERT CLOSING CONCERT
POULENC / FRANCK / BEETHOVEN

Isabelle van KEULEN^{NL} husle/violin

Ronald BRAUTIGAM^{NL} klavír/piano

Jozef LUPTÁK violončelo/cello

Veľké komorné diela majstrov klasickej hudby a výnimoční zahraniční interpreti. Husľové sonáty Césara Francka a Francisa Poulenca v interpretácii svetoznámych holandských umelcov, huslísky Isabelle van Keulen a klaviristu Ronalda Brautigama, ku ktorým sa v Beethovenovom *Klavírnom triu č. 1 D dur, op. 70* pridá umelecký riaditeľ Konvergencií Jozef Lupták.

Great chamber works by masters of classical music and exceptional performers. Violin sonatas by César Franck and Francis Poulenc at the closing concert of the Konvergencie Festival by world-famous Dutch artists, violinist Isabelle van Keulen and pianist Ronald Brautigam, who will be joined in Beethoven's Piano Trio "Ghost" by Jozef Lupták.

TRVANIE / DURATION 100 MIN.

PROGRAM **Francis Poulenc** (1899–1963)

Husľová sonáta FP 119 / Violin sonata FP 119

- I. Allegro con fuoco
- II. Intermezzo
- III. Presto tragico

César Franck (1822–1890)

Sonáta pre husle a klavír A dur FWv8 / Violin sonata

- I. Allegretto ben moderato
- II. Allegro
- III. Recitativo – Fantasia. Ben moderato
- IV. Allegretto poco mosso

PRESTÁVKA / INTERMISSION

Ludwig van Beethoven (1770–1827)

Klavírne trio D dur op. 70/1 „Geistertrio“ / Piano trio in D Major, op. 70/1 „Ghost“

- I. Allegro vivace
- II. Largo assai ed espressivo
- III. Presto

Známy britský kritik Paul Griffiths napísal, že francúzsky skladateľ **Francis Poulenc** (1899—1963), ktorého 60. výročie od úmrtia si hudobný svet tento rok pripomína, obrátil Stravinského iróniu na niečo šarmantné, móдне a šik, čo je duchaplná, no nie úplne presná skratka. Poulenc bol „mních i chuligán“, ako ho charakterizoval jeden zo súčasníkov, a svet jeho hudby formovala nielen extravagantná parížska bohéma, ktorej súčasťou boli mená ako Cocteau, Picasso či Ďagilev, ale i devótny katolicizmus. Výsledkom tohto rozporu, ktorý ešte komplikovala skladateľova sexuálna orientácia, sú nielen diela hravé a elegantné, ale napríklad aj jedna z majstrov-

ských opier 20. storočia, *Dialógy karmelitánok*. Svoj vlastný hudobný štýl Poulenc našiel ako člen neformálneho zoskupenia „Parížska šestka“ (Groupe des Six). Mladých umelcov ovplyvnili hudba i názory nekonvenčného excentrika Erika Satieho (1866—1925). Poulenc s ním zdieľal zmysel pre humor, odpor k romantickému pátosu, ale i prejemnému impresionizmu. Nepovažoval sa za inovátora: „*Viem, že nepatrím medzi skladateľov ako Stravinskij, Ravel či Debussy, ktorí do hudby priniesli harmonickú novosť. Myslím si však, že existuje priestor pre novú hudbu, kde nevadí, keď sa používajú akordy iných. Nebol to prípad Mozarta a Schuberta?*“ Rád písal pre dychové nástroje, no svoje dva skoršie pokusy o husľovú sonátu zničil. „*Z predstavy huslí ako primadony nad arpeggiami klavíra sa mi chce vracať,*“ vyjadril sa. Presvedčila ho až výnimočná huslistka Ginette Neveu (1919—1949). *Husľová sonáta* mala premiéru so skladateľom pri klavíri v Nemcami okupovanom Paríži v roku 1943. Skladba je dedikovaná pamiatke Federica Garcíu Lorcu (1898—1936). Na veľkého španielskeho básnika, ktorého zavraždili Frankovi frankisti, odkazuje i motto pomalej časti (*Intermezzo*): „*La guitare fait pleurer les songs*“ (Gitara núti sny plakať). Príkra kóda v záverečnej časti (*Presto tragico*) symbolizuje Lorcovu smrť. Sonáta je jedným z najhlbších a najprecítenejších Poulencových diel. No i tu prebleskne jeho zmysel pre iróniu (spojený s odporom voči nemeckým okupantom) v podobe citátov z populárnej piesne *Tea for Two*. Americká hudba bola počas vojny v Paríži zakázaná. Francis Poulenc nebol s *Husľovou sonátou* v neskoršom veku spokojný, nazval

ju monštrum, finále považoval za patetické a vyjadril sa, že nedostatky diela nevidel len kvôli majstrovstvu Ginette Neveu, ktorá v roku 1949 zahynula pri leteckom nešťastí.

César Franck (1822—1890), ktorý sa narodil nemeckým rodičom v Belgicku, patrí medzi najvýznamnejších francúzskych skladateľov 19. storočia. Toto renomé si získal nielen svojou tvorbou, ale aj vďaka pedagogickému pôsobeniu na Parížskom konzervatóriu a prínosu k organovej kultúre. Zaujímavé je, že prakticky všetky Franckove zásadné kompozície (symfonické, komorné, klavírne) mimo cirkevnej a organovej hudby vznikli počas posledných 15 rokov skladateľovho života. Inšpiráciou pre ne boli často jeho žiaci, nazývaní aj „Franckov gang“: Ernest Chausson, Vincent d'Indy, Paul Dukas. Im skladateľ sprostredkoval Beethovenovo dedičstvo v podobe dôrazu na formovú výstavbu diel, motivicko-tematickú prácu, ale i senzuálnosť odvážnych harmónií Wagnera, teda kvality, ktoré časť francúzskych umelcov odmietala ako „germánske“. Franckova jediná *Husľová sonáta* vznikla pri príležitosti svadby virtuózneho huslistu a skladateľa Eugèna Ysaÿa (1858—1931). Skladba pochádza z roku 1886, Franck mal vtedy 68 rokov a ešte stále bol známy najmä ako organista a profesor na Parížskom konzervatóriu.

„Geistertrio“ (*Klavírne trio D dur, op. 70/1*) **Ludwiga van Beethovena** (1770—1827) patrí spolu s *Arcivojvodským triom* k najpopulárnejším skladateľovým komorným dielam. Triá opus 70 zo zimy rokov 1808/1809 Beethoven dedikoval grófkke Márii Erdödyovej (1778—1827). Bola to 25-ročná uhorská šľachtičná, podľa svedectiev veľmi pekná, matka troch detí milujúcich hudbu, ktorá kvôli chorobe ostávala často pripútaná na lôžko. Prezývka „Geistertrio“ (trio Duch) pochádza od Beethovenovho žiaka Carla Czerného (1791—1857). Ten tvrdil, že pomalá časť skladby (*Largo assai ed espressivo*) je inšpirovaná hudbou, ktorú skladateľ údajne zamýšľal k Shakespearovej hre *Macbeth*. Jeden z apoštolov romantizmu, Ernst Theodor Amadeus Hoffmann (1776—1822), napísal, že finále po tejto časti prichádza tak, „ako búrkový vietor rozháňa na oblohe mraky“.

Andrej ŠUBA

Paolo ANDRIOTTI (violončelo, IT) – vyštudoval kompozíciu u P. Rotilho a D. Braviho. Pôsobí ako profesor na Konzervatóriu U. Giordana vo Foggii, vyučuje tiež na Hudobnej škole vo Fiesole. Niekoľkokrát uviedol kompletne Bachove *Suivy pre sólové violončelo*, v komorných zoskupeniach spolupracoval s interpretmi ako C. M. Parazzoli, M. Rogliano, G. Rovighi, D. Schwarzberg, M. Ferrati, M. Fiorini, M. Fiorentini, V. Bolognese, C. Boccadoro, M. Brunello, R. Mallozzi, A. Bielow a D. Rowland. Bol 1. violončelistom orchestra Teatro Vittorio Emanuele v Messine, hral s orchestrami Fondazione Arena di Verona, Teatro Massimo Bellini a Haydn Orchestra Bolzano e Trent. Účinkoval na posledných koncertoch E. Morriconeho. Vo filmovej hudbe spolupracoval s držiteľmi Oscara (L. Bacalov, E. Morricone, N. Piovani), podieľal sa na vzniku soundtrackov *The Talent of the Calabrone*, *Padrenostro*, *La Fuggitiva* a *Mina Settembre*. Aktívne sa venuje aj súčasnej hudbe. Spolupracuje s Algoritmo ensemble, Freon a PMCE. S P. Paolettim tvorí projekty spájajúce hudbu, tanec a literatúru. Hrá na Galeazziho violončele z r. 1850.

Ádám BANDA (husle, HU) – na Hudobnej akadémii F. Liszta bol zaradený do prípravnej triedy pre mimoriadne mladé talenty (E. Perényi). Uspel v národných i medzinárodných súťažiach, získal ceny F. Halásza, E. Zathureczkého, je absolútnym víťazom Medzinárodnej huslovej súťaže C. Flescha. Je držiteľom ceny Pro Europe Award (2004), 2. ceny a ceny poroty na Yampolsky International Violin Competition v Moskve (2006). Prvé ceny získal na súťažiach D. Legányho, Szigeti-Hubay a na Medzinárodnej huslovej súťaži v Budapešti. Je držiteľom dvoch významných národných ocenení (Junior Prima Primissima, Artisjus) a ceny maďarskej vlády pre výnimočné mladé talenty. V r. 2011 získal cenu Grand Prix ECHO Rising Stars, vďaka ktorej sa mohol predstaviť v prestížnych sálach Európy. V roku 2022 mu bola udelená Cena F. Liszta. Od r. 2012 vyučuje na Hudobnej akadémii F. Liszta v Budapešti, vedie majstrovské kurzy, koncertoval v Európe, USA, Kanade, Číne i Japonsku. Účinkoval s renomovanými umelcami ako Z. Kocsis, A. Schiff, M. Perényi, P. Steinberg a P. Frankl.

Branislav BIELIK (violončelo, SK) – vyštudoval Konzervatórium J. L. Bellu v B. Bystrici (J. Ambrogetti, D. Szeghő, J. Juřík), Akadémiu umení v B. Bystrici (J. Podhoranský) a VŠMU v Bratislave. Na SŠSK získal 3. miesto v kategórii sólová hra a 2. miesto v kategórii komorná hra. Ako sólista spolupracoval s ŠKO Žilina, Camerata Novisoliensis a so Štátnou operou v B. Bystrici. Je zakladajúcim členom violončelového dua Cello Appassionato a Spectrum Quartett, s ktorým premiérovu uvádza diela súčasných skladateľov. Je členom orchestra Opery SND.

Peter BIELY (husle, viola ESP/SK) – študoval na Konzervatóriu v Bratislave (T. Nedelceva, A. Vrtel). Ako 18-ročný vyhral štipendium v USA, kde absolvoval majstrovský kurz u slávneho Josefa Gingolda. Vo vzdelávaní pokračoval na Yale University, kde sa venoval hre na husliach (S. Harth), komornej (Tokyo String Quartet) i barokovej hudbe (J. Schröder). Pôsobil v Assai String Quartet, s ktorým získal viacero cien a vystúpil v Carnegie Hall. V r. 1995 nahral CD s Ahmadom Jamalom. Po návrate na Slovensko bol vedúcim skupiny 2. huslí v Cappelle Istropolitana. Od r. 1997 je 2. koncertný majster Granadského komorného orchestra, spoluzaložil Granadský barokový orchester. Komornej hudbe sa venuje v súboroch Ars Nova Cuarteto a Ecos Trio. Venuje sa tiež jazzrockovej fúzii flamenca (Mesopotamia, T.O.M.).

Zuzana MANERA BIŠČÁKOVÁ (klavír, SK) – študovala na VŠMU v Bratislave (D. Varínska), kde sa venovala tvorbe O. Messiaena, postgraduálne štúdium absolvovala na Schola cantorum v Paríži (E. Indjic). Počas štúdia sa zúčastnila na medzinárodných súťažiach a majstrovských kurzoch (Piešťany, Český Krumlov, Bratislava, Paríž). V r. 1996 získala 1. miesto na Súťaži slovenských konzervatórií, o rok neskôr zvíťazila na Medzinárodnom festivale v Londýne, kde v r. 2002 získala cenu za najlepšiu interpretáciu diela slovenského autora. Ako sólistka účinkovala s ŠfK, so SOSR-om a ŠKO Žilina. S Janáčkovou filharmóniou, Ostravskou bandou a Melos-Éthos Ensemble uviedla viaceré premiéry diel súčasných skladateľov. Spolupracuje s umelcami ako J. Kubera, P. Rundel, P. Kotík, R. Kluttig, E. Sharp, M. Lejava, M. Košík, P. Mikuláš, N. Higano, M. Adámek, J. Pastorková, J. Palovičová, I. Šiller, F. Király, Mucha quartet a i. Zúčastňuje sa na domácich i medzinárodných festivaloch (Europäisches Haus Berlin, turné v Japonsku s N. Higano, Gaida festival vo Vilniuse, Melos-Éthos, Ars Nova Cassovia, Konvergencie, Orfeus, Space, Pohoda, BHS, Ostravské dny novej hudby). Je členkou Cluster ensemble,

s ktorým účinkovala na koncertoch v USA (2017) a nahrala CD s hudbou Ph. Glassa. S triom Sen Tegmento (Adámek, Higano, Biščáková) nahrala v r. 2018 CD s tvorbou I. Szeghy a viaceré nahrávky pre Slovenský rozhlas. S J. Palovičovou uviedla *Visions de l'Amen* Messiaena a *Rapsodickú suitu* Suchoňa na BHS 2018. Spolupracuje na edukačných programoch so zameraním na súčasnú hudbu, nahráva pre Slovenský rozhlas.

Albín BLAHO (klarinet, SK) – na Konzervatóriu v Bratislave (P. Drlička) získal titul „najlepší absolvent roka“, v štúdiu pokračoval na JAMU v Brne. Je držiteľom ceny Viva Musica grand prix! a víťazom Súťaže slovenských konzervatórií. Pôsobí v Symfonickom orchestri Slovenského rozhlasu, v Slovenskom mládežníckom orchestri, je umeleckým vedúcim klarinetového kvarteta Aurum Quartet, s ktorým vystúpil vo viacerých krajinách (Kuvajt, Portugalsko, Nemecko, Rakúsko, Česká republika) a nahral debutové CD *Ouverture*. Účinkoval na festivaloch Konvergencie, Viva Musica!, Nová slovenská hudba, Terras Sem Sombra. Sólovo sa predstavil na 50. výročí Rádia Devín v Zeljenkovom *Klarinetovom koncerte* (spolu so SOSR-om), Debussyho *Première Rhapsodie* uviedol so Symfonickým orchestrom Konzervatória v Bratislave v Slovenskej filharmónii. Zúčastňuje sa na interpretačných majstrovských kurzoch (G. Varga, P. Barragán, E. Sertesén a i.).

Ronald BRAUTIGAM (klavír, NL) – je jedným z mála umelcov, ktorý rovnako majstrovsky ovládajú moderný klavír i jeho dobových predchodcov. Študent legendárneho R. Serkina sa vďaka svojmu umeniu etabloval ako autorita na hudbu klasicistických a romantických skladateľov, ktorých tvorbu nahral pre label BIS. Jeho diskografia zahŕňa kompletnú klavírnú tvorbu Haydna, Mozarta a Beethovena, ale tiež nahrávky sólových skladieb a koncertov pre klavír Krausa, Webera a Mendelssohna. Vystupoval s poprednými svetovými orchestrami a súbormi starej hudby od Amsterdamu po Sydney. V r. 2009 začal mimoriadne úspešnú spoluprácu s orchestrom Kölner Akademie (dir. M. A. Willens), ktorej výsledkami sú kritikou vysoko cenené nahrávky kompletných klavírných koncertov Mozarta, Beethovena, Mendelssohna a Webera. Medzi milníky beethovenovskej interpretácie patrí Brautigamov 15-diskový komplet skladateľovej hudby na kladivkových klavíroch, ktorý časopis *Fanfare* označil za paradigmatickú výzvu pre interpretáciu Beethovenovej hudby na moderných nástrojoch. Nahrávka získala prestížne ocenenia (Edison Award, Preis der deutschen Schallplattenkritik). R. Brautigam je tiež držiteľom Diapason d'Or de l'Année a MIDEM Classical Awards. Okrem spolupráce s BIS nahral

klavírne koncerty Šostakoviča, Hindemitha a Franka Martina (s Concertgebouw Orchestra, dir. R. Chailly), realizoval tiež viacero nahrávok komornej hudby s huslistkou I. van Keulen a violončelistom Ch. Poltéro. Edične sa podieľal na rekonštrukcii orchestrálnej partitúry Beethovenovho *Klavírneho koncertu WoO4 (1784)* a na príprave edície klavírných koncertov J. W. Wilmsa.

Branislav DUGOVIČ (klarinet, SK) – multižánrový umelec so širokým repertoárovým záberom. Hru na klarinete študoval na Konzervatóriu (R. Simandl) a VŠMU (J. Luptáčík) v Bratislave. Počas doktorandského štúdia (R. Šebesta) sa intenzívne venoval komornej hudbe (J. Slávik). Absolvoval majstrovské kurzy (R. Wehle, M. Lethiec a d.) a interpretačné súťaže (je laureátom Concorso Giuseppe Tassis). Ako sólista a komorný hráč účinkoval s Cappellou Istropolitana, Štátnou filharmóniou Košice, Moyzesovým kvartetom, L. Fančovičom, D. Varínskou, N. Skuta, J. Slávikom, N. Bulfonem, I. Buffom, J. Luptákom, M. Palom, E. Šuškovou a d. Bol členom Bergerovho tria. Jeho záujem o súčasnú hudbu vyústil do spolupráce s VENI ensemble a Cluster Ensemble. Premiérovo uviedol a nahral skladby slovenských skladateľov (Berger, Zeljenka, Kupkovič, Adamčiak, Iršai, Krák, Lejava a d.), viaceré z nich mu boli dedikované. Účinkoval doma i v zahraničí (Ostravské dni novej hudby, Večery novej hudby, Melos-Étos, Konvergencie, Pohoda, Varšavská jeseň). Nahrával pre Diskant, Hudobný fond, Real Music House a Hevhetia/Orange Mountain Music a Naxos. Pôsobí na Univerzite Komenského, bol lektorom Veni Academy. Spolupracuje s J. Kirschner, E. Stevensom a skupinou Bukasový masív. Vo vydavateľstve Real Music House mu vyšli albumy *Cross-Country Skiing*, *10 Simple Melodies* a *Bang Bang Boogie Boogie* (Cena verejnosti ESPIRIT). Vo vydavateľstve HLAVA XXII mu v r. 2023 vyšiel album *Everyday Afterwork* (spolupráca s V. Vítázkovou a M. Loibnerom).

Lubomír GAŠPAR (cimbál, SK) – vyrastal na folklóre, študoval klasickú hudbu a jazz. Pri hre využíva možnosti, ktoré ponúka cimbál, no zároveň ich prepája so zvukmi a technikami, ktoré preň nie sú typické. Inšpiráciu čerpá z folklóru, spája ho s jazzom a inými žánrami. Je súčasťou zoskupení Lubomír Gašpar Címbal Project, MANUŠA a Roby Lakatos ensemble. V zoskupení SOLE hrá na kontrabase. Je držiteľom ceny Radio_Head Awards za album *The Point of view*.

k o n v e r g e n c i a

MEDZINÁRODNÉ MAJSTROVSKÉ
KURZY KONVERGENCIE /
SEPTEMBER

Anna Maria FRIMAN^{SE} spev

18. 9. 2023 / KONZERVATÓRIUM, TOLSTÉHO 11

Nils ØKLAND^{NO} husle,
IMPROVIZAČNÝ WORKSHOP hardangerské husle

20. 9. 2023 / DVORANA VŠMU

Paolo ANDRIOTTI^{IT} violončelo

21. 9. 2023 / KONZERVATÓRIUM
TOLSTÉHO 11

Isabelle van KEULEN^{NL} husle

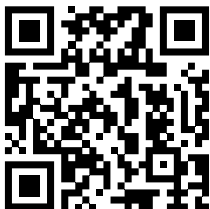
25. 9. 2023 / KONZERVATÓRIUM
TOLSTÉHO 11

PRIPRAVUJEME

**INTENZÍVNE KURZY
KOMORNEJ HRY**

husle / violončelo / viola / gitara

DECEMBER 2023 / SMOLENICKÝ
ZÁMOK

PARTNEROM VZDELÁVACÍCH PODUJATÍ SÚ: Nadácia mesta Bratislava / Konzervatórium v Bratislave,
vysoká škola múzických umení / slovenská akadémia vied

Festival konvergencie 2023 z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia

Medzinárodné majstrovské kurzy 2022 — 2023 sú realizované s podporou Islandu, Lichtenštajnska a Nórska
prostredníctvom Grantov EHP. Spolufinancované zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky. www.eeagrants.sk

majstrovské kurzy

Athanasios IOANNOU (lesný roh, GR) – rodák z Korfu, kde sa ako osemročný pripojil k miestnej kapele a zoznámil s lesným rohom. Študoval na konzervatóriu v Aténach (K. Siskos), v r. 2009 štúdium ukončil s vyznamenaním, v r. 2010 absolvoval doktorandské štúdium na Kunstuniversität Graz (H. McDonald). V r. 2008 získal štipendium Nadácie Yamaha. Ako hráč na lesnom rohu bol členom gréckych symfonických orchestrov, pôsobil tiež v Tirolsku, od r. 2013 je členom Filharmónie v Grazi. Spolupracuje s Wiener Symphoniker, Wiener Kammerorchester, Tonkünstler Orchester, Wiener Philharmoniker, Radio-Symphonie orchester, Bruckner Orchester Linz a so Symfonickým orchestrom Slovenského rozhlasu. Spolupracoval aj s barokovými orchestrami ako Les Musiciens du Louvre, Concentus Musicus Wien, Athens Camerata. Sólovo uviedol Haydnov *Koncert pre lesný roh č. 1*, Schumannov *Konzertstück* a Mozartov *Koncert pre lesný roh č. 1*. Vede majstrovské kurzy v Grécku a v Rakúsku, je pravidelným hosťujúcim profesorom na Kunstuniversität Graz.

Branislav JOBUS (slovo/spev, SK) – autor rozprávkových kníh pre deti, hudobník, moderátor, herec, zakladateľ festivalu Vrbovské vetry, zakladateľ a člen hudobných skupín Karpatské Chrbáty, Vrbovskí víťazi a Abusus. Hostuje v rôznych hudobných projektoch. Bol súčasťou Bolo nás 11, kde spolu s M. Lasicom a viacerými slovenskými hudobníkmi spievali v divadle L+S piesne J. Filipa, J. Satinského a M. Lasicu. Spolupracoval tiež so skupinami Para a Horkýže Slíže a na projekte NEUROPA spolu s M. Kaščákom. Už niekoľko rokov moderátorsky sprevádza Orange stage na Pohode, moderuje Vrbovské vetry. S program Jobusovky navštevuje školy a knižnice po celom Slovensku. Na festivale Konvergencie ožijú najznámejšie postavy z Jobusových kníh: Muflón Ancijáš, červotoč Chrumo, Chrontulienka, Plajko či komisár Mrodge. Sprevádzať ich bude Adamcovský obývačkový kvartet.

Isabelle van KEULEN (husle, NL) – všestranná holandská huslistka, ktorá s rovnakým majstrovstvom, energiou a vášňou ovláda aj violu a obidva nástroje dokáže skombinovať v rámci jedného koncertu. Povesť všestrannej hudobníčky potvrdzuje aj ako líderka Isabelle van Keulen Ensemble, ktorý sa venuje hudbe Piazzollu. Recenzent *The Guardian* v prejave charismatickej hudobníčky vyzdvihol hudobnú inteligenciu, sýty zvuk, cit a jej hru celkovo opísal ako magickú. Už počas štúdia na prestížnom amsterdamskom Konzervatóriu vyhrala medzinárodnú súťaž Eurovision Young Musician of The Year, ktorú sledovali milióny divákov v celej

Európe. Ako sólistka účinkovala s orchestrami ako Royal Concertgebouw Orchestra, Berlínska filharmónia alebo NHK Symphony Orchestra Tokyo. Viac než dve dekády trvá jej spolupráca s klaviristom R. Brautigamom, koncertuje a vedie Nórsky komorný orchester a je zakladateľkou Festivalu komornej hudby v holandskom Delfte. V r. 1997–2006 bola jeho umeleckou riaditeľkou. V jej repertoári sú rovnako zastúpené diela klasických majstrov i skladateľov 20. a 21. storočia (Dutilleux, Adams, Auerbach, Knussen, Dean). Viacerí z nich jej dedikovali svoje husľové koncerty (Loevendie, Tüür). Sponagovala tiež diela C. Matthews, koncerty Křeneka, Petteřssona a Busonih. Na konte má množstvo nahrávok: Husľový koncert Berga, sonáty Straussa, kompletne sonáty Prokofieva a Beethovena. Od r. 2012 pôsobí ako profesorka hudby v Luzerne, kde vyučuje komornú hudbu a hru na husliach a viole.

Ján KRUŽLIAK (husle, SK) – multižánrový huslista, venuje sa kompozícii, jazzu a improvizácii. Študoval na Cirkevnom konzervatóriu v Bratislave, pokračoval na VŠMU a na Kráľovskej hudobnej akadémii v Dánsku, kde študoval aj tzv. „global music“. Venuje sa rôznym žánrom: klasickej hudbe (SKO B. Warchala, Orchester Opery SND, Orchester Viva Musica!, Aarhus Symphony, Junges Klangforum Mitte Europa, European Philharmonic Orchestra, Orkiestra Historyczna), ľudovej hudbe a world music (Z. Mojžišová, La3noCubano, The Surge), jazzu (Bratislava Hot Serenaders, Ľudové Mladistvá, V. Miko, Baroque goes jazz trio), rocku i popu (Medial Banana, Lavagance, Billy Barman, Walter Schnitzelsson, Martina Javor, The Lovely Pimps), elektronickej (Jimmy Pé, Petijee, Dj Mathew, VelvetSky) i súčasnej hudbe (Ensemble Ricercata, EnsembleSpektrum, Soozvuk, Veni). Je tiež príležitostným hercom a autorom scénickej hudby. V r. 2012 založil Spektrum Quartett, ktoré uvádza premiéry diel súčasných skladateľov a je súčasťou koncertného projektu Jany Kirschner *Moruša*. V r. 2022 vydal SQ debut *Cubus* s dielami M. Palka, P. Duchnického, L. Chuťkovej a V. Šariškého. So Solamente naturali a Le nuove musiche sa venuje starej hudbe, účinkuje s jazzovou kapelou Ľudové Mladistvá, koncertuje s La3noDeluxe. Spolu s M. Nogom (NogaBand) vytvoril originálny koncept spojenia klasickej a autentickej ľudovej hudby v dielach Suchoňa, Zeljenku a A. Moyzesa. Od r. 2022 je umeleckým vedúcim OLUN-u.

Gabriela KOVÁČIKOVÁ (spev, SK) – pôsobila vo folklórnej skupine Kýčera z Čierneho Balogu a počas štúdia na Katedre etnológie a folkloristiky FF UKF v Nitre vo folklórnom súbore Ponitran. V súčasnosti je v ženskej speváckej skupine Ulijan-ky z Nitry, ktorá sa snaží o originálne spracovanie ľudových piesní z viacerých lokalít Slovenska.

Boris LENKO (akordeón, SK) – je typom všestranného hudobníka so záberom od klasického repertoáru cez rôzne crossoverové projekty (Požož sentimentál, Polajka, ALEA, Chassidic Songs) až po jazz (Triango). Do sólového akordeónového repertoáru vniesol viaceré novátorské prvky, najmä uvádzaním diel významných osobností povojnovej americkej a európskej scény (Zorn, Kagel, Lindberg, Klucevsek, Berio) či premiérováním a iniciovaním nových slovenských diel (Beneš, Zagar, Burlas, Machajdík, Zeljenka, Szeghy, Piaček, Iršai, Burg, Kupkovič). V r. 2001 mal ako prvý akordeonista v histórii BHS celovečerný recitál. O rok neskôr sa sólovo predstavil na Varšavskej jeseni. B. Lenko sa stal priekopníkom uvádzania diel A. Piazzollu na Slovensku, založil komorný súbor ALEA, spolupracuje s P. Breinerom v úspešnom projekte Triango. Venuje sa vlastnej tvorbe i úpravám diel pre akordeón a iné nástroje. Pedagogicky pôsobí ako profesor na VŠMU v Bratislave. Je pozývaný do porôt medzinárodných akordeónových súťaží, je umeleckým garantom Slovenskej akordeónovej súťaže v Poprade a spoluzakladateľom Združenia akordeonistov Slovenska.

Jozef LUPTÁK (violončelo, SK) – zakladateľ a umelecký riaditeľ festivalu Konvergenzie, ktorý sa od vzniku v r. 1999 zaradil k najprestížnejším hudobným podujatiam na Slovensku. Absolvent Konzervatória a VŠMU v Bratislave pokračoval v štúdiách na Royal Academy of Music v Londýne (R. Cohen) a v Banff Centre for Arts v Kanade (A. Parisot, E. Meyer, T. Tsutsumi). Patrí k umelcom formujúcim hudobný a kultúrny priestor na Slovensku, za čo získal niekoľko cien (Cena ministra kultúry SR, Cena F. Kafendu), ako aj nominácií na rôzne ocenenia (Krištáľové krídlo, Cena Nadácie Tatra banky a za hudbu k filmu Amnestie získal nomináciu na ocenenia Český lev a Slnko v sieti). Účinkuje na domácich i medzinárodných pódioch od USA po Nový Zéland. Ako vyhladávaný komorný hráč spolupracuje s poprednými svetovými umelcami a ansámbliami (R. Cohen, D. Rowland, V. Mendelssohn, B. Schmid, I. van Keulen, A. Serdar, The Hilliard Ensemble,

Fine Arts Quartet ako aj s významnými dirigentmi (A. Parrott, J. Bělohlávek, D. Gazon, D. Héja, A. Mogrelia). Medzi jeho pravidelných komorných spoluhráčov patria I. Karško, M. Ruman, N. Skuta, B. Lenko a mnohí ďalší. Pravidelne vedie majstrovské kurzy (Taliansko, Maďarsko, USA, Anglicko), v posledných rokoch ich organizuje v rámci Konvergencií aj na Slovensku. Od založenia Spoločnosti M. Vargu v r. 2017 je jej výkonným predsedom. Realizoval množstvo CD nahrávok (o. i. Bachove *Suity pre sólové violončelo*, Brahmsove sonáty, premiéry diel V. Godára, crossoverové projekty *After Phurikane*, *Chassidic Songs*, *Uspávanky* či vlastnú tvorbu na CD *Free in One*). V r. 2020 vyšla vo vydavateľstve Monokel kniha rozhovorov Ivana Ježíka s Jozefom Luptákom nazvaná *Dotknúť sa zvukom*.

Eduardo MARTÍNEZ CABALLER (hoboj, ES) – študoval na konzervatóriách vo Valencii, Rotterdame a na Musik-hochschule Freiburg (Th. Indermühle, H. Holliger). Pôsobil vo viacerých orchestroch, od r. 1991 bol sólistom Orquesta Ciudad de Granada. Bol členom Klangforum Wien, European Community Chamber Orchestra, Orquesta Sinfónica del Principado de Asturias a World Orchestra for Peace. Jeho komorné pôsobenie zahŕňa široký repertoár od barokovej po súčasnú hudbu. Ako sólista účinkoval s Orquesta Ciudad de Granada, Klangforum Wien, národnými orchestrami v Kolumbii a Peru. Vystupoval na Festival der Avantgarde Essen, Darmstädter Ferienkurse für Neue Musik, Festival hudby a tanca v Granade, Festivale Segoviu, Festival de Música Contemporánea de Lima, Music Home Festival XingHai Conservatory of Music. Spolupracoval s dirigentskými osobnosťami ako J. Pons, P. Rundel, K. Bakels, X. Puig a A. Rugeles. Viedol majstrovské kurzy v Španielsku a ďalších krajinách Európy, v Južnej Amerike a Číne. V r. 1997–2008 pôsobil ako profesor hoboja na Cursos de Especialización Musical de la Universidad de Alcalá de Henares. V súčasnosti vyučuje hoboja na Escola Superior de Música de Catalunya.

Baruch MYERS (klavír, spev, US) – narodil sa v Orange (New Jersey/USA), vyrástol v Maplewoode. Do Bratislavy sa presťahoval v apríli 1993, od júna 1993 bol inaugurovaný ako bratislavský rabín. V súčasnosti vedie Chabad House, židovskú škôlku, cheder pre školákov a letný tábor Gan Menachem. Býva so svojou ženou a 13 deťmi v Bratislave. Baruch Myers pôvodne vyštudoval hudobnú kompozíciu na Juilliard School of Music, od r. 2010 úspešne koncertuje s projektom Chassidic Songs spolu s poprednými slovenskými umelcami J. Luptákom, M. Valentom a B. Lenkom.

Åsne VALLAND NORDLI (spev, NO) – „spieva s brilanciou presne rezaného diamantu“, „nebeský hlas“ – to sú len niektoré z recenzií, ktoré opisujú jej spev a umelecké kvality známe aj za hranicami Nórska. Už v začiatkoch speváckej kariéry improvizovala a spievala nórske ľudové piesne. Koncertovala na renomovaných festivaloch jazzovej, ľudovej a klasickej hudby v Nórsku i v zahraničí. V r. 1994 a 1996 nahrala albumy *Den Ljose Dagen* a *Julekvad* vo vydavateľstve Kirkelig Kulturverksted. V hudobnom vydavateľstve Viamusic nahrala CD *Himmelske Balsam og Sødeste drue* (2001) a *Lille Messias* (2005). Nahrávka *Over Tones* vyšla v r. 2014 (ECM Records).

Nils ØKLAND (husle, hardangerské husle, viola d'amore, NO) – nórsky skladateľ a multiinštrumentalista je považovaný za majstra hry na hardangerských husliach, no v jeho tvorbe sa prelínajú vplyvy tradičnej, klasickej, súčasnej hudby i jazzu. Od 80. rokov 20. storočia sa venuje prevažne interpretácii vlastnej tvorby v rôznych formáciách. Vystupuje s kapelou Nils Økland Band (R.-E. Nystrøm, H. M. Steine, M. Eilertsen, S. Apeland), účinkuje v duu s organistom Sigbjørnom Apelandom, koncertuje aj ako sólista. Pravidelne spolupracuje s vynikajúcimi škandinávskymi umelcami ako Per Steinar Lie a Vegard Fossum (Lumen Drones), Enggaard Quartet, Løver og Tigre, Balkanemblem, Arve Henriksen, Christian Wallumrød a i. Vydal 4 albumy v známom vydavateľstve ECM: *Monograph*, *Lysøen*, *Lumen Drones* a *Kjølvatn*. Nahrávka kapely Nils Økland Band s názvom *Lysning*, ktorá vyšla v r. 2017 vo vydavateľstve Hubro, získala cenu Spellemannprisen, označovanú aj ako nórska Grammy. Vlastný debutový album *Blå harding* vydal Nils Økland na vlastnom labeli Morild. V Øklandovej hudbe sa spájajú svety súčasnej hudby a tradičných nórskejších harmónií. Jeho výnimočná virtuozita a cit vypĺňajú prázdno oddeľujúce ľudové hudobné formy od voľnej improvizácie a modernej kompozície. Nils Økland bol dvakrát členom medzinárodnej poroty Skladateľskej súťaže festivalu Konvergencie.

Róbert RAGAN (kontrabas, SK) – hru na kontrabase študoval na Konzervatóriu v Žiline. V r. 1996 sa stal členom orchestra Štátnej opery v B. Bystrici, od r. 1998 je jeho 1. kontrabasistom. Ako stály člen a spoluzakladateľ pôsobí v zoskupení Nothing but Swing Trio, Pacora Trio. V r. 2006 vytvorili členovia NBS Trio a Pacora Trio spoločný projekt Bashavel, s ktorým získali cenu Radio Head Awards 2017 za najlepší slovenský jazzový album (CD Hoorhay). V r. 2003 mu Hudobný fond udelil Cenu L. Martoníka za intenzívnu dlhodobú aktivitu v popularizácii a rozvoji jazzovej hudby na Slovensku.

Martin RUMAN (viola, SK) – študoval na Konzervatóriu v Bratislave (K. Klatt), na Pražskom konzervatóriu (K. Doležal), VŠMU v Bratislave (J. Hošek) a u A. Zemtsova vo Viedni. Počas štúdií v Prahe vystupoval ako sólista a komorný hráč v Českom rozhlase a televízii. Koncertoval s pražskými súbormi (Komorný orchester P. Haasa, orchester Berg a. i.), stal sa laureátom Súťaže študentov konzervatórií SR, medzinárodnej súťaže Talenty pre Európu, Súťažnej prehliadky konzervatórií ČR. Zúčastnil sa na majstrovských interpretačných kurzoch pod vedením umelcov ako G. Karni, H. Schlichtig, A. Arad, M. Zemtsov, J. Dinerstein, V. Bukač, S. Baer a i. Ako sólista sa predstavil so Sinfoniettou Bratislava, SKO B. Warchala, Cappellou Istropolitana a Slovenskou filharmóniou, účinkoval s Moyzesovým i Muchovým kvartetom, je členom Gustav Klimt Quartet Wien. Spolupracoval s umelcami ako S. Ashkenasi, Z. Qian, Y. Revich, A. Añazco, N. Wagner, J. Lupták, B. Lenko, M. Paľa, M. Svetlík, I. Karško, Th. Auner, J. Tomka, I. van Keulen, D. Rowland, P. Barragán a Ď. Študoval na Hudobnej a umeleckej univerzite mesta Viedeň, pôsobil ako lektor akadémie Konvergencií a Slovenského mládežníckeho orchestra. Pôsobí v komornom duu s klaviristkou A. Hučkovou, s ktorou nahral tvorbu R. Clarke a slovenských skladateľov pre violu a klavír.

Daniel RUMLER (husle, SK) – študoval na Konzervatóriu v Pardubicích (J. Kuchválek), na Akadémii múzických umení v Prahe (J. Tomášek) a na švajčiarskej Hochschule Luzern – Musik (I. Karško, G. Carmignola, barokový repertoár). Svoje pedagogické vzdelanie si doplnil na Hochschule Luzern – Musik v magisterskom študijnom programe Master in Musikpädagogik. V r. 2015–2017 pôsobil vo švajčiarskych orchestroch Musikkollegium Winterthur a Sinfonieorchester Biel-Solothurn. Od r. 2018 je členom skupiny 1. huslí v Slovenskej filharmónii. Pravidelne vystupuje s barokovým or-

Ja čítam

Hudobný život

- jediný slovenský odborný časopis o klasickej hudbe a jazze
- vyše 50 rokov pravidelne informuje o hudobnom dianí na Slovensku i v zahraničí

Nakupujte priamo na:
www.hudobnyzivot.sk

- tlačaná verzia
- elektronická verzia
- predplatné

slovakiana.sk

hudobné entrum
MUSIC CENTRE SLOVAKIA

chestrom Ensemble Corund Luzern a komorným orchestrom Camerata Zürich. Na Slovensku mal možnosť spolupracovať s vynikajúcimi umelcami ako A. Hučková, J. Krigovský, J. Lupták, M. Paľa a M. Ruman. Ako komorný hráč vystúpil na festivaloch Konvergenzie, Lucerne Festival, Murten Classics, Konfrontácie Nitra. Ako lektor pôsobil v Slovenskom mládežníckom orchestri. D. Rumler sa venuje aj kompozícii a aranžovaniu. Viaceré jeho transkripcie boli nahraté pre vydavateľstvo ECM (napr. CD On an Overgrown Path) a švajčiarsky rozhlas SRF.

Nora SKUTA (klavír, SK) – je vyhľadávanou interpretkou v oblasti klasickej i súčasnej hudby. Účinkovala na medzinárodných festivaloch (Melos Étos, Konvergenzie, BHS, Pražská jar, Grenzenlos-Berlín, Contrasts – Lvov, Varšavská hudobná jeseň, Salzburg Biennale Aspekte, StART, Osterfestspiele Salzburg, Dialoge-Salzburg, Bregenzer Festspiele, Drážďanské dni novej hudby, Ultraschall Berlin, München Biennale, Kunstfest Weimar, Milano Música, Mozartwochen Salzburg, Salzburger Festspiele, Wien Modern a i.). Komorná hra predstavuje dôležitú časť jej umeleckého profilu. Spolupracovala s mnohými významnými osobnosťami, skladateľmi, interpretmi, dirigentmi klasickej hudobnej scény a hudby 20. storočia (Phillips, Fenyö, Griffith, Schröder, Krauze, Andriessen, Reich, Rihm, Sciarrino, Kurtág, Furrer, Hosokawa, Lachenmann, Dusapin, Gubaidulina, Saunders, Lang, Kalitzke, Ollu, Haas). Je spoluzakladateľkou Opera Aperta ensemble, vystupuje v klavírnom duu s manželom M. Skutom. Má bohatý repertoár aj v klasicko-romantickej literatúre, najčastejšie vystupuje v duových formáciách s violončelom, klarinetom a husľami. Z domácich umelcov má najdlhšiu a najbohatšiu spoluprácu s J. Luptákom a R. Šebestom. Od r. 2009 pôsobí v Österreichisches Ensemble für Neue Musik v Salzburgu. Uviedla veľké množstvo premiér, jej diskografia obsahuje zväčša komorné nahrávky a profily skladateľov (Slovenský rozhlas, RTVS, ORF, Hudobný Fond, Hevhetia, EMC, Naxos, NEOS, KAIROS, WDR 3). Jej sólový album *John Cage – Sonáty a interlúdiá pre preparovaný klavír* (Hevhetia 2005) je vysoko hodnotený v domácich i zahraničných odborných kruhoch. V Londýne bolo CD v r. 2007 vybrané do knihy renomovaného kritika BBC Music Magazine R. Thomasa *1001 Classical CDs you must hear before you die*.

Slavo SOLOVIC (viola, SK) – vyhľadávaný slovenský hudobný skladateľ, producent a aranžér. Autor hudby k divadelným hrám, filmom a seriálom. Venuje sa tiež hudobným projektom s presahmi do vážnej hudby ako *Longital suita* (premiéra Konvergenzie 2015). Spolu s V. Klimáčkom napísal päť opier (*Cirostratus/Opera v boeingu*, *Hippocampus* – finalista projektu Genesis Opera Project Nadácie Genesis v Londýne), *Aaron Black*, *Alica v pekle*, *Haydn večeria s Mozartom* – premiéra Radio_Head Awards 2016). Inšpirovaný Adamcovským obývačkovým kvartetom zložil počas pandémie skladbu *Pieseň z karantény*. Nadviazaním na krédo „robiť svet krajším a zábavnejším“ vznikli pri príležitosti 50. narodenín B. Jobusa „vážnohudobné“ úpravy jeho najväčších hitov. Aktuálne pripravuje pre SND operu *Muflón Anciiáš*.

Juraj TOMKA (husle, SK) – študoval v Bratislave (Konzervatórium, VŠMU) a vo Viedni (Universität für Musik und darstellende Kunst). Zvítazil na viacerých interpretačných súťažiach a zúčastnil sa na husľových kurzoch u významných hudobníkov (G. Pichler, A. Brendel, M. da Silva, H. Beyerle). Sólovo vystúpil so Štátnym komorným orchestrom Žilina, Štátnou filharmóniou Košice, Symfonickým orchestrom VŠMU a Symfonickým orchestrom Slovenského rozhlasu. Účinkoval na festivaloch komornej hudby (BHS, komorný cyklus Slovenskej filharmónie, Albrechtina – (Ne)známa hudba, komorný cyklus vo viedenskom Musikverein, Schubertiade Schwarzenberg), pôsobil v International Youth Symphony Orchestra (Brémy), Wiener Jeunesse Orchester (Viedeň), European Union Youth Orchestra. V súčasnosti je prvým huslistom Mucha Quartet. Pôsobí ako pedagóg huslí na Konzervatóriu a VŠMU v Bratislave.

Romana UHLÍKOVÁ (kontrabas, SK) – hre na kontrabase sa venuje od trinástich rokov. Študovala na ZUŠ v Nitre (J. Prievozník), pokračovala na Akadémii umení v B. Bystrici (J. Krigovský). Popri štúdiu na Hochschule für Musik vo švajčiarskom Bazileji (R. Patkoló) navštevovala aj hodiny na Schola cantorum Basel (D. Sinclair – violone, R. Rusó – viola da gamba). Jej umelecké smerovanie výrazne ovplyvnili pedagógovia komornej hry (S. Azzollini, R. Schmidt, C. M. Mehner, A. Kernjak). Účinkuje s orchestrami vo Švajčiarsku, v Česku a na Slovensku (Musique des Lumieres, Swiss chamber camerata, L'Onda Armonica, Kammerorchester Basel, Collegium Marianum, Musica Aeterna, Il Cuore Barocco, Nitriansky

komorný orchester ZOE a d.). Venuje sa pedagogickej činnosti, historicky poučenej interpretácii, interpretácii súčasnej hudby a instantnej kompozícii. Spolupracuje s tanečnicou a improvizátorkou R. Legros Štěpánkovou, venuje sa i sólovej hre. So sestrou, speváčkou a huslíčkou K. Uhlíkovou, založila hudobnú formáciu „Coalky“.

Miloš VALENT (husle, SK) – absolvent Konzervatória v Žiline (B. Urban) a VŠMU v Bratislave (B. Warchal), umelecký vedúci Solamente naturali. Bol členom súboru Musica aeterna a zahraničných súborov starej hudby (Tragicomedia, Tiramisu, Fiori Musicali). V r. 1995 stál pri vzniku cyklu Musica poetica de camera v SNG. Spolupracuje so zahraničnými súborami (Holland Baroque Society, Musica Florea, Bach Consort Wien, BEMF Boston, Concerto Copenhagen), podieľa sa na experimentálnych multižánrových projektoch (B. Eike a Baroksolistene, Dowland Project s J. Potterom, Siwan s J. Balkem, Chassidic Songs, Mojše Band, I. Bittová). So súborom Solamente Naturali vystupoval doma (BHS, Mozartov týždeň, Košická hudobná jar, Trnavské organové dni, Trnavská hudobná jeseň, Dni starej hudby, Konvergencie, Medzinárodný festival sakrálnej hudby Musica sacra v Nitre) i v zahraničí (Musica Sacra St. Poelten, Vantaa Barokk Helsinki, FOK Praha, Trigonale, Asociacion Pro Musica Murcia, Musica Sacra Piber, Boston Early Music Festival). Spolupracoval s významnými dirigentmi (S. Stubbs, Th. Albert, M. Huss, O. Kargl, L. U. Mortensen, A. Parrot, Ch. Rousset, O. Schneebeli, M. Štryncl). Ako komorný hráč koncertoval s umelcami ako J. Lupták, I. Pristašová, P. Spišský, J. Kováč, J. Struhárik, R. Šebesta, P. Šesták, N. Skuta, P. O’Dette, S. Stubbs, E. Headley, A. Weimann a d. Patrí medzi uznávaných lektorov hry v barokových husliach a viole. Viedol majstrovské kurzy v Prahe, Malmö, Ženeve, Brémech a Bostone, pôsobil ako pedagóg na KUG v Grazi. Pre vydavateľstvo ECM sa podieľal na nahrávkach *Romaria*, *Teatro Lirico*, *Siwan*. Stál pri naštudovaní, nahrávaní a premiérach diel súčasných skladateľov na dobových nástrojoch (Burlas, Godár, Zagar).

ADAMCOVSKÝ OBÝVAČKOVÝ KVARTET (SK) – projekt vznikol na začiatku pandémie v marci 2020. Muzikantská rodina si začala čas krátiť hudbou a natáčaním krátkych videí. Ich repertoár tvoria skladby naprieč rôznymi žánrami, ktoré si sami aranžujú. V r. 2020 mala premiéru na festivale Priestor v Trenčíne skladba, ktorú Adamcovskému obývačkovému kvartetu venoval S. Solovic. AOK tvoria Andrea Adamcová (flauta), Milan Adamec (husle), Dominik Adamec (viola) a Nikola Adamcová (violončelo).

SPECTRUM QUARTETT (SK) – sláčikové kvarteto charakteristické energickým prejavom a originálnym zvukom, ktorého repertoár tvorí klasická i súčasná vážna hudba, no čerpá i z ľudovej, improvizovanej hudby a jazzu. Začiatky kvarteta siahajú do r. 2009. Členovia tvorili základ Orfeus Ensemble (neskôr EnsembleSpektrum), prezentovali tvorbu študentov Katedry skladby a dirigovania VŠMU v Bratislave. Koncertné príležitosti (Orfeus, Prehliadka mladých skladateľov, Soozvuk, Asynchronie) viedli k založeniu sláčikového kvarteta v r. 2012. V r. 2015 sa SQ predstavil v Slovenskom rozhlase ako súčasť cyklu koncertov Rezidenčného súboru Rádia Devín – Ensemble Ricercata s dielami Reicha, Glassa a Machajdíka. Účinkovali na projekte GRIEG DAY, zúčastnili sa na kurzoch pod vedením R. Odriozola a E. Hemsinga. V r. 2017 naštudovali s tanečným divadlom Debris Company predstavenie *Únos Európy* (réžia Jozef Vlč) s autorskou hudbou V. Šarišského. Predstavenie bolo nominované na Dosky 2017 za mimoriadny počin v oblasti tanečného divadla. Spectrum Quartett koncertoval pre BKIS a Kultúrne leto Bratislava, Opera Mozart, predstavil sa na festivale Orava Klasik, pravidelne účinkuje na festivaloch Grape, Pohoda, na Bratislavských jazzových dňoch, so skupinou Ľudové mladistvá a tanečnou skupinou Eurymia. Spolupracuje s B. Lenkom, P. Bodnárom, M. Novinskím, P. Zajíčkom, kapelou Lavagance a J. Kirschner. V súčasnosti sa zameriavajú na tvorbu slovenských skladateľov 20. storočia, ktorí čerpali z ľudovej hudby. Pripravujú tiež turné a nahrávku neuvedených skladieb generácie rokov 1984–1988.

Novinky edície Konvergenencie LIVE

LUBIMOV NIE VOJNE

Naživo na festivale konvergenencie 2022

Alexei LUBIMOV *klavír*

Valentin Silvestrov (1937)

- 1 3 Bagatelles op. 1
- 2 4 Pieces op. 2
- 3 Kitschmusik
- 4 3 Waltzes with Postlude op. 3
- 5 The Messenger
- 6 Bonus: V. Huba: Confession

Velmi si vážim, že sme mohli na festivale Konvergenencie 2022 zrealizovať koncert, na ktorom hral ruský klavirista Alexej Lubimov diela svojho ukrajinského priateľa Valentina Silvestrova. Toto spojenie je vyjadrením nášho postoja voči vojne, nenávisti a násiliu, ktoré sa dejú na Ukrajine. Sme presvedčení, že sloboda, priateľstvo a rešpekt sú hodnoty, na ktorých stojí fungujúca spoločnosť. Koncert bol mimoriadne silným zážitkom a my sme sa rozhodli zachovať ho pre budúce generácie. Hudba dokáže spojiť zdanlivo nespojitelné a učí nás, ako byť lepšími.

Jozef LUPTÁK

SPOLOČNÉ IHRISKÁ

Naživo na festivale konvergenencie 2022

Slovenské detské ľudové piesne v jazzových aranžmánoch, jazzové kvinteto Tibora Felediho, 30-členný spevácky zbor, sláčikové kvarteto a plné nádvorie Starej radnice v Bratislave – to bol koncert „Spoločné ihriská“ na festivale Konvergenencie na jeseň 2022. Ohlasy boli také silné a nahrávka také vydarená, že sme túžili priniesť na CD aj LP.

TIBOR FELEDI KAIROS QUINTET

Tibor Feledi – *klávesové nástroje*,

Lenka Molčányiová – *altový saxofón*, Michal Čálik – *trúbka*,

Michal Šelep – *basová gitara a synth*,

Juraj Dávid Raši – *bicie*

DETSKÝ A DIEVČENSKÝ SPEVÁCKY ZBOR

SLOVENSKEHO ROZHLASU

Adrian Kokoš – *dirigent, umelecký vedúci*

Karolína Krigovská – *husle*, Tereza Kučerová – *husle*,

Mária Ščerbáková – *viola*, Marcel Petráš – *violončelo*

zakúpíte počas festivalu
alebo objednajte na

KONVERGENCIE.SK/SHOP

POĎAKOVANIE / THANKS TO

- / môjmu tímu, za neutíchajúcu kreativitu a aktivitu, obrovskú trpezlivosť a radosť pri prípravách a počas festivalu
- / za podnetné nápady a rady v príprave programu Petrovi Bielemu, Danielovi Rumlerovi, Nilsovi Øklandovi, Borisovi Lenkovi, Braňovi Dugovičovi, Milošovi Valentovi, Baruchovi Myersovi a samozrejme spoludramaturgovi Andrejovi Šubovi
- / všetkým umelcom za ich nadšenie, virtuozitu, aj otvorenosť vyjadrovať svoje postoje prostredníctvom hudby
- / každému každému divákovi, ktorý príde a kúpi si lístok alebo permanentku – pomáha nám ísť ďalej
- / v mene celého festivalového tímu za každú záštitu, podporu, finančnú, mediálnu, produktovú ale aj mentálnu a psychickú. Je to pre nás veľmi dôležité a cenné

20 **k o n v e r g e n c i a**
FEBRUÁR—NOVEMBER
24 = 25
ROKOV

mozart+

JARNÁ ČASŤ FESTIVALU
19-25 / 2 / 2024

TÍM FESTIVALU / THE FESTIVAL TEAM

Jozef Lupták / Lea Majerčáková / Andrej Šuba
Mária Hejtmánková / Zuzana Čičelová / Ivica Horáková
Ema Lucká / Alžbeta Lapšanská / Ivana Schwarz
Pavína Bulková / Juraj Smeja / Branislav Lelák
a mnohí dobrovoľníci

Zmena programu a účinkujúcich vyhradená.

UMELECKÝ RIADITEĽ / ARTISTIC DIRECTOR

Jozef Lupták

DRAMATURGIA / PROGRAM

Jozef Lupták a Andrej Šuba,

ďakujeme za podnetné rady a nápady Petrovi Bielemu

TEXTY A REDAKCIA BULLETINU / TEXTS AND EDITING

Andrej Šuba

JAZYKOVÁ KOREKTÚRA / PROOFREADING

Zuzana Studená / Andrej Šuba

PROFILY UMELCOV / ARTIST PROFILES

Pavína Bulková

PREKLADY / TRANSLATION

Andrej Šuba (SK, EN) / Pavína Bulková (SK)

GRAFICKÝ DIZAJN FESTIVALU / FESTIVAL DESIGN

Zuzana Čičelová

FOTOGRAFIE / PHOTOGRAPHY

Peter Drežik / Jarmila Uhlíková / Martina Šimkovičová

Katarína Bubeníková / Štefan Pišta Plevo /

MOJŠE BAND © Marián Jaslovský

PRESBURGER KLEZMER BAND © Ondrej Koščik

GYÖRGY LIGETI © Karsten Witt Management, www.karstenwitt.com

MEDIÁLNI PARTNERI

● RÁDIO
● SLOVENSKO

● RÁDIO
● DEVÍN

● RÁDIO
● _FM

||. Hudobný
život

.týždeň

in.ba

OPERA
SLOVAKIA

▶ HUDBA.SK
To je hudba!

CITYLIFE.SK
ČO SA DEJE V BRATISLAVE A OKOLI

||▲ plan.art

ŽilinaK

KONVERGENCIE.SK

ticketportal®
VSTUPENKY NA DOSAH!

k o n v e r z i e

SEP 10 – 24
BERM 2023

isabelle van KEULEN^{NL} / ronald BRAUTIGAM^{NL}
TRIO MEDIÆVAL^{NO/SE} / Arve HENRIKSEN^{NO}
David KOLLAR / Nils ØKLAND^{NO}
HILARIS CHAMBER ORCHESTRA
Božidara TURZONOVÁ / František KOVÁR
Eva MATEJKOVÁ / Marián SLOVÁK
Eva ŠUŠKOVÁ / Matúš ŠIMKO / Jozef LUPTÁK
Boris LENKO / Branislav DUGOVIČ / Miloš VALENT
MOJŠE BAND / PRESSBURGER KLEZMER BAND
A MNOHÍ ĎALŠÍ